

Türkiye'nin Ulus-Devlet Sorunu

Bu kitap Derin Düşünce Fikir
Platformu'nun okurlarına
armağanıdır.

www.derindusunce.org

Önsöz

Devlet gibi soğuk ve katı bir yapı bizimle olan ilişkisini **hukuk** yerine **ırkımıza** ya da **inançlarımıza** göre düzenleyebilir mi?

GERÇEK hayatı son derecede dinamik ve renkli biz "insanların". Birden fazla şehre, mahalleye, gruba, klübe, cemaate, etnik köke, şirkete, mesleğe, gelir grubuna ait olabiliriz ve bu aidiyet hayatımız boyunca değişebilir. Oysa devletimiz hâlâ başörtüsüyle uğraşüyor, kimi devlet memurları "**ne mutlu Türk'üm**" demeyenleri iç düşman ilân ediyor, Sünnî İslâm derslerini zorla herkese okutuyor... Bizim paramızla, **bizim iyiliğimiz için(!) bize rağmen...**

Kürt sorunu, başörtüsü sorunu, Hıristiyan azınlıklar sorunu... Sıradan insanları sadece "insan" olarak göremeyen devletimizin halkıyla bir sorunu var. Türkiye'nin "sorunlarının" kaynağı sakın **ulus-devlet** modeli olmasın?

1870'lerde İtalya'da yaşayan etnik gruplar birleşerek Fransız işgaline son verdiler. Bir İtalyan ulusu yoktu ortada, Fransız zulmünden bıkmış insanların meşru müdafasıydı vardı. Ama o dönemin Avrupası'nda yükselen değer **halk** değil **ulus-devlet** idi. "Problemin" farkında olan Milli Kurtuluş Hareketi liderleri şöyle diyorlardı : "**İtalya'yı yarattık, sıra İtalyanları yaratmaya geldi!**"

Samsun'a bir "*güneş gibi*" doğanlar, Türk milletini *yoktan var edenler(!)* de acaba demişler midir "**Türkiye'yi yarattık, sıra Türk Milletini yaratmaya geldi**" diye?

80 sayfalık bu kitap Kurtuluş savaşı'ndan sonra Türkiye'ye giydirilmiş bir deli gömleğine işaret ediyor. Kral çıplak. Kral hep çıplaktı.

Ne mutlu "insanım" diyene!

İçindekiler

Ulus devlet - Bölüm I: Ulus mu devlete aittir yoksa devlet mi ulusa? (Mehmet Yılmaz)	5
Ulus-devlet Bölüm II: Ulus-devlet ne kadar ulusal? (Mehmet Yılmaz).....	11
Ulus devlet bölüm III: Humeyni Lenin'i döver mi? (Mehmet Yılmaz).....	16
Hukuk Devleti mi üstündür yoksa Devlet Hukuku mu ? (Mehmet Bahadır)	28
Tek Ulus, Tek Devlet, Tek Savaş (Çeviri: Adil Yapar)	34
O Gün Bebek Nasıl Katil Oldu? (Mehmet Yılmaz).....	40
Tarihsel Acılar Üzerine Bir Kimlik ve Ulus İnşa Etmek(Özlem Yağız)	44
Ax! Welate min – Ah! vatanım(Mehmet Yılmaz)	48
Kürtlerden korkuyorum, öyleyse varım! (Mehmet Bahadır)	58
Ergenekon'un kökeni ve Bediüzzaman'ın uyarısı(Mehmet Bahadır)	63
Aldığın Nefesi Ben Yarattım Ulan! (Mehmet Yılmaz).....	67
Kurtuluş savaşı kazanmanın zararları(Mehmet Yılmaz).....	70

Ulus devlet - Bölüm I: Ulus mu devlete aittir yoksa devlet mi ulusa? **(Mehmet Yılmaz)**

Beğeni ile izlenen [LOST](#) adlı dizi bir grup insanın ıssız bir adaya düştükten sonraki hayatta kalma çabalarını konu alıyor.

Kazanın ilk şokunu atlattıktan sonra yavaş yavaş organize olmaya başlayan bu kazazedeler devlet-millet ilişkilerini yeniden düşünmek için adeta canlı bir laboratuvar gibiler. Önceleri daha çok bireysel davranırken gittikçe ortak ihtiyaçlar ve ortak korkuların güdüsüyle bir "*milletçik*" oluşturuyorlar. Aynı ufuklardan gelmiş olsalar da kısa "**ortak geçmişleri**" yani geçirdikleri uçak kazası ve "**ortak gelecekleri**" (adadan kurtulmanın imkânsızlığı) onları birbirlerine yakınlaştırıyor.

Tarımla, av ve balıkçılıkla uğraşanlar baştan beri gruba büyük yarar sağlayan doktora katılıyor. İşte bu ortak hizmetler "*kamu hizmeti*" dediğimiz şeyin de ilk çekirdeğini teşkil ediyor adeta.

Lost gibi bir senaryo açısından devlet, kamusal hizmetleri üretecek soyut bir varlık, bir tür kurum. Küçük topluluklar için bile devlet (veya imece benzeri bir organizasyon) gerekli çünkü bireysel çabalarla doyuramayacağımız (veya çok pahalıya patlayacak) bazı ortak ihtiyaçların gene ortak imkânlar kullanılarak doyurulması gayet akıllıca.

Devlet kontrolden çıkar mı?

Bu noktaya kadar her şey basit, devlet aslında "biziz". Mesela her gün sırayla dereden su getiren kadınız veya gece köyün koyunlarının başında nöbet tutan çobanız. Ama devlet bir büyüdü mü kontrolden de çıkıyor. Köylü devlet dairesinde azar işitiyor. Devlet eğitim amacıyla kendi topraklarında kendi vatandaşlarının yaşadığı yerlere bomba attırabiliyor. Ülkeyi dış düşmanlardan korumak için kurulmuş bir yeniçeri ocağı kazan kaldırıp kendi ülkesini işgal edebiliyor!

Bir bakıyorsunuz dedelerinizin kurduğu devletin topraklarında etnik kökeniniz veya dinî inançlarınız yüzünden ikinci sınıf vatandaş durumuna düşmüşsünüz. Anadiliniz yasaklanmış. Kilisenizi veya havranızı tamir ettiremiyorsunuz. Herkesle aynı vergiyi ödediğiniz halde başınızı örttüğünüz için devletin polisi sizi coplarla kovalamaya başlamış.

Okuduğunuz kitapları, gittiğiniz toplantıları, üye olduğunuz dernekleri devletin memurları fişlemiş, "idamlık solcu-sağcı, çaycı, simitçi" oluvermişsiniz bir gecede.

VIDEO : Bir sağcı asalım bir de solcu, iki sağcı, iki solcu!

Devletin bedeli?

Yukarıda Lost örneği ile özetledik, devlet gerekli. Ama varlığı bedava değil. Ortak ihtiyaçlarımızın karşılanması için icad ettiğimiz bir "kamu hizmeti" elbette ödenmeli. Vergilerimizle orduyu, itfaiyeyi, sağlık hizmetlerini destekliyoruz. Maddî fedakârlıklarda bulunduğumuz gibi bazı özgürlüklerden de fedakârlık edebiliyoruz bazen: Zorunlu askerlik meselâ. Devlet görevlilerine itaat ediyoruz. Polis "dur!" deyince durmak gerek. Üzerimizi, evimizi arayabilir, telefonlarımızı dinleyebilir. Bunlar bazı koşullar altında da gerekli olabilir elbette. Ama devlete verdiğimiz her yetki bizim özgürlüklerimizi biraz daha kısıtlıyor. Ve özgürlüklerimizin toplamı sınırsız değil.

Kötü idare edilen bir devlet vergilerimizi ziyan ettiği gibi özgürlüklerimizi de ziyan ediyor. Bir adamın 40 koyunu korumak için tuttuğu çoban ondan her gün için bir koyun isterse kırkıncı günün sonunda korunacak sürü kalır mı? Buna alış-veriş değil sömürü demek icab etmez mi?

Hal böyle iken bizi dış düşmanlardan, bölünmekten, irticadan, emperyalizmden korumak için devletin bazı kurumları [işgal ordusu gibi davranırsa](#) "vatandaşın bundan kazancı nedir?" diye sormak gerekmez mi?

Devlet alfabe değiştirir mi?

Hemen bütün polisiye filmlerde suçlular yakalanmamak için parmak izlerini silerler. Kendilerini aklayan başka bir senaryonun meselâ intihar ihtimalinin polis tarafından kabulünü kolaylaştırırlar. Böylece adalet mensuplarının "tarihi okuması" engellenmiş olur. Gerçek saklanarak yerine bir "yanılgı" yerleştirilir.

Bir devlet de alfabe değiştirdiği zaman o "miladî" tarihten önce yazılmış olan tarihi okunmaz kılar. Parmak izi silme meselâ ceset yakmaya bakarak ne kadar temiz bir önlem ise alfabe değiştirmek de o kadar temizdir. Bir düşünün, Padişahların bütün yazışmalarını, Saray'ın arşivlerini, bütün Osmanlıca kitapları toplayıp yakmak, Osmanlı'dan ve Selçuklu'dan kalma bütün çeşmeleri, camileri, han ve hamamları yıkmak yerine

alfabeyi bir değiştiriyorsunuz ve bir çırpıda bin yıllık tarih çöpe. Daha doğrusu yeni kuşakların geçmişi anlama şanslarını ortadan kaldırıyorsunuz.

Dedik ya, devletin eline verdiğimiz her yetki bizim "pastamızdan" bir şeyler eksiltiyor. Devlet kendisini **kültürün sahibi** olarak görünce o kültürü yıkmak için de bizden izin almaya gerek görmüyor.

Biz de kendi yaşadığımız topraklarda Lost dizisindeki zavallılar gibi etrafa bakıyoruz. "Devlet nedir? Millet nedir? Osmanlı mıyız yoksa Türk mü?" diye sorguluyoruz kendimizi, tarihimizi. Çünkü boş beyaz bir kâğıttan başlamaya mahkûm edildik. Dil devrimi dilimizi ve kültürümüzü devirdi, bizler de altında kaldık.

Tarihimizi bilmediğimiz için bugünü anlamıyoruz. Yarın ise bir korku filmi gibi. Cahillikten her yerde komplo teorileri görüyoruz. Sorunlarımızı çözmek için şiddetten başka bir yol bulamıyoruz.

Adeta ıssız bir adaya düşmüş yabancılar gibi gölgemizden bile korkuyoruz, komşu ülkelerden, iç ve dış düşmanlardan hatta birbirimizden bile... Tabi bu korku [devlete dört elle sarılmak için yeni bir sebep](#) oluyor! Korku içindeki gençlerimiz ise İstanbul'da, Malatya'da, Trabzon'da, İzmir'de ellerini kana buluyor, Hıristiyan vatandaşlarımızın canlarına [kıyarak korkularını yenmeye çalışıyorlar](#).

2007 Türkiyesinde Kemalistler hangi noktada?

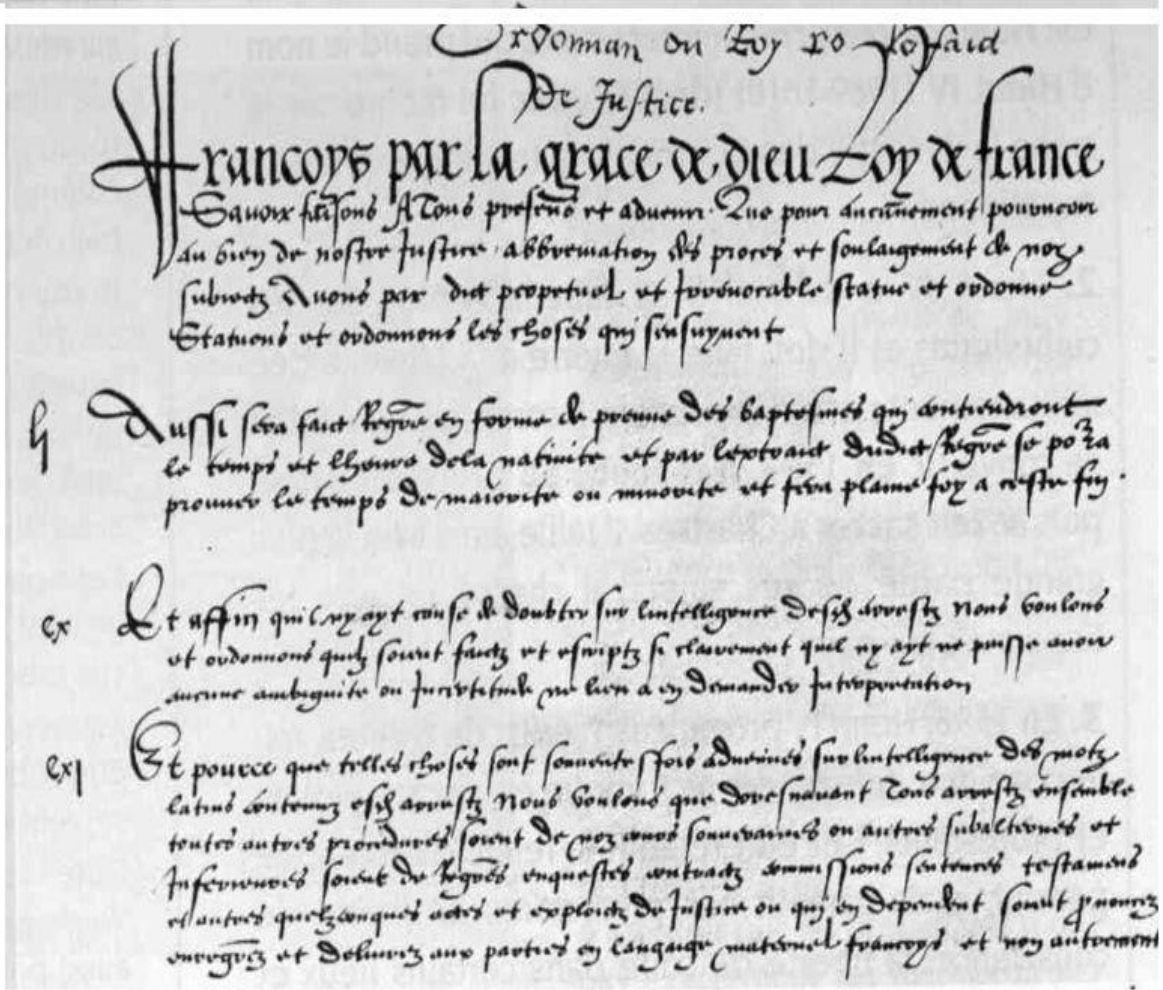
- a) Atatürk'ün izinde, (13%)
- b) Doğru yoldalar ama özeleştiriyeye ihtiyaçları var, (8%)
- c) Bugünkü Kemalizmin Atatürk'ün fikirleriyle hiç ilgisi yok, (41%)
- d) **Cevap verilemez çünkü herkes Kemalizmden başka bir şey anlıyor.** (39%)

Total Votes: 313

Bir Fransız 1539'da yazılmış ve aşağıda kopyasını sunduğumuz bir resmî yazının orijinalini kolaylıkla okurken biz dil devrimini yapan insanın 1920'lerde yazdığı

Nutuk'u okumaktan aciziz. Çünkü darbe sadece alfabeye vurulmamış, kelimeler de değiştirilmiş. Dolayısıyla orijinal metin yeni Türk alfabesi ile dizilse de kimsenin hatta Kemalistlerin bile Atatürk'ü anlamasına imkân yok! Bu yazının kaleme alındığı 26 aralık tarihinde Kemalizm hakkındaki anketimize verilen cevapların %80'inin Kemalistler ile Kemalizm arasındaki anlayış farkına işaret etmesi acaba insanların Nutuk'u anlayamamasının bir işareti değil mi?

[Konfiçyüs](#) boşuna dememiş **"bir ülkeyi yıkmak istiyorsanız işe dilinden başlayın"** diye.

Bu paragrafı eski Fransızcanın farklarına rağmen çok rahat anlaşılabilen orijinal metinden bir alıntı ve Türkçe çevirisi ile bitiriyoruz:

art. 110. *Que les arretz soient clers et entendibles*

Et afin qu'il n'y ayt cause de doubter sur l'intelligence desdictz arretz. Nous voulons et ordonnons qu'ilz soient faitz et escriptz si clerement qu'il n'y ayt ne

puisse avoir aucune ambiguite ou incertitude, ne lieu a en demander interpretacion.

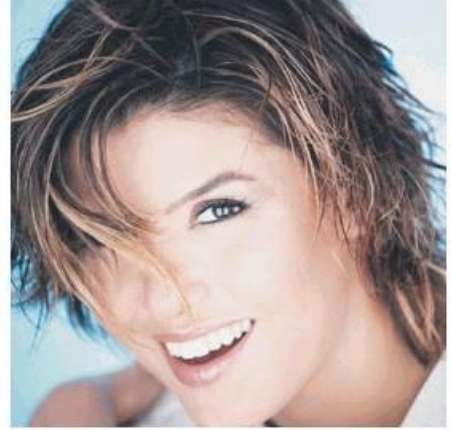
Türkçesi: Madde 110. Hiç bir şüphe uyandırmaması ve net bir şekilde kavranabilmesi için kararname açık ve anlaşılabilir olmalı. İstiyoruz ve emrediyoruz ki hiç bir çok-anlamlılık veya belirsizlik bulunmamalı, yoruma gerek duyulmamalı.

Devlet tarih yazar mı?

Evet, yazar. Neden?

Yazlık bir ayakkabıyı kara kışın ortasında hem de yüksek bir fiata satmak isteyen bir satıcı ne yapar diye soralım önce. Elindeki ayakkabı ne sıcak tutacak ne de su geçirmeyecek cinsten. İlk bakışta da belli oluyor. O halde müşterisi için bir takım uydurma faydalar üretecek:

- - Sizin gibi öğretmenler hep bu ayakkabıyı alıyor,
- - Bu renk sizi çok açtı,
- - Geçenlerde Gülben Ergen geldi, aynı ayakkabıyı aldı,
- - Bu ayakkabı okunmuştur, sizi nazar ve büyüden korur!!!

Tarih yazmak bir devletin en önemli işlerinin başında bile gelebilir. Çıkarları halkın çıkarları ile paralel olmayan her ulus-devlet resmî tarih yazar. Zira bir devleti meşru kılan şey halka verdiği hizmetler değil de **etnik aidiyet hissiniin kamulaştırılması** ise ulusun tarifi yani "ortak" tarihi de siyasî bir aygıt olur:

- - Biz hepimiz Orta Asya'dan geldik,
- - Atalarımızın kanlarıyla sulanmış bu kutsal topraklar...
- - Türk milleti seçilmiş bir millettir,
- - Toprak uğrunda ölen varsa vatandır,
- - Devletin milletiyle bölünmez bütünlüğü,
- - Alevi Kürtler aslında Ermenidir,
- - Kürt yoktur, onlar dağ Türk'üdür,
- - Birinci Dünya savaşına bizi İttihat ve Terakki cemiyeti değil Almanlar soktu,
- - Birinci dünya savaşında yenilmedik, yenik sayıldık,
- - Türk'e Türk'ten başka dost yoktur.

Her ulus-devlete bir ulus lâzım ama tersi doğru değil!

Kemalist [bir forumda](#) yazılmış şu satırlar ne güzel özetliyor hadiseyi:

« ... Atatürk vardı, ve ulusu kurtarmadı, ulusu yarattı, şekillendirdi... »

Türkiye'de yaşayan insanların artan demokratik talepleri Kemalist kesimde büyük sıkıntı ve panik başlattı. Zira artık insanlar efendilik taslayan bir ulus devlet değil halka hizmet eden, seçimle değiştirilebilen ve kurumları da halka hesap veren, "normal" bir devlet istiyor.

Bu taleplere yanıt veremeyeceğini bilen ulus devletin kapıldığı panik elle tutulur, gözle görülür bir hal alıyor git gide. Eski cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER'in, Temmuz 2007'de Harp Akademileri Konferansı'nda yaptığı (küresel komplo teorileri ile dolu) [konuşmasından](#) bir alıntı ile bitiriyoruz makalemizi:

*"...Temeli Atatürkçü düşünceye dayalı çağdaş Cumhuriyet'te huzur da, denge de, istikrar da, ancak laiklik, bölünmezlik ve **ulus devlet** yapısı güvenceye alınıp sürdürülerek sağlanabilecektir. Unutulmamalıdır ki, bu ülkeye ve rejimimize en büyük kötülük, aymazlıktan gelmektedir ve bundan kurtulmak rejimi korumanın koşuludur... Ülkelerin yönetim sistemlerinin değiştirilmesine direnen en önemli ögeler, **ulus devletlerdir**. Bu nedenle, **ulus devletlerin** parçalanıp yok edilmesi ya da bölünüp siyasal denetime alınması küresel sistemin başarısı için gerekli görülmektedir... **Ulus devletin**, Ulus birliği ve Ülke bütünlüğünün, tekil devlet ve laik Cumhuriyet'in koruyucusu ve güvencesi olan Türk Silahlı Kuvvetleri de, ilk kez iç ve dış odakların hedefi durumuna gelmiştir. Bu odaklar niyetlerini açıkça sergileyerek işi "**hesap sorma**" söylemine kadar vardırımlardır.*

DEVAMI: [Batı Avrupa'nın 1800'lerdeki iç dinamikleri ve ulus devletin doğuşu \(Yoksa ulusalcı Türklerin göz bebeği ulus devlet bir "gâvur icadı" mı?\)](#)

Ulus-devlet Bölüm II: Ulus-devlet ne kadar ulusal? (Mehmet Yılmaz)

Ulus-devlet sorununu ele aldığımız "[Ulus mu devlete aittir yoksa devlet mi ulusa?](#)" başlıklı geçen yazımızda bazı sorular sormuştuk:

1. Ulus-devlet kontrolden çıkar mı?
2. Ulus-devlet işgal ordusu gibi davranır mı?
3. Ulus-devlet alfabe değiştirir mi?
4. Ulus-devlet tarih yazar mı?

Ve şu sonuca varmıştık: **Her ulus-devlete bir ulus lâzım ama tersi doğru değil!**

Bizim ulusalcıların gözbebeği ulus-devlet acaba ne kadar ulusal? Başka bir deyişle ulus-devlet Türkiye'nin ihtiyaçlarından ve umutlarından doğmuş MADE IN TURKEY bir yapı mıdır? Yoksa başkasının elbisesini mi giymeye çalışıyoruz 80 küsur yıldır?

[Atatürk](#)'ün ilkokula başladığı yıllarda iki önemli olay oldu. Birincisi babası [Ali Rıza Efendi Selanik](#)'te vefat etti 1888'de. İkincisi ise belki de küçük Mustafa'nın o yaşta haritada yerini bile gösteremeyeceği bir ülkede, Fransa'da devlet "ulus" kavramını kamulaştıran bir kanun yaptı, daha doğrusu ulus-devleti icâd etti (28 Haziran 1889). Neden?

Devletin ulusa ihtiyacı artıyor

Aslında Fransa 28 Haziran 1889 tarihli kanundan 100 yıl önce, 1789 Devrimini takip eden yıllarda çağdaşı birçok Avrupa devleti gibi ulusa EL KOYMA ihtiyacı duymuştu. [Zorunlu askerlik hizmetinin](#) de devrim yıllarında gene Fransa'da ortaya çıkması elbette bir rastlantı değildi. 5 Eylül 1798'de [Jean-Baptiste Jourdan](#) tarafından hazırlanan bir başka kanuna göre "Bütün Fransızlar askerdir ve vatanlarını savunmak zorundadırlar" denildi. Aslında bu, dönemin savaş koşullarının hazırladığı bir ihtiyaçtı:

1. [Endüstri devrimi](#) "sayesinde" 1800'lü yıllardan itibaren savaşlar da hızla endüstrileşti. Örneğin [Hiram Maxim](#) dakikada 500 mermi atabilen ilk makineli tüfeklerden birini icad etti. Bu bir tek askerin 100 tüfeğe eşit bir ateş gücüne sahip olması demekti. Gene bu teknik ilerleme "sayesinde" acemi bir asker çok sayıda profesyonel askeri öldürebiliyordu.
2. Patlayıcıların askerî kullanımı yaygınlaştı. Süvari taarruzları gibi ustalık ve kahramanlık gerektiren manevraların savaşın sonucu üzerindeki etkisi azaldı.
3. Fabrikalarda hızla ve ucuza üretilen silahlar ile sıradan vatandaşları donatmak ve büyük ordular kurmak **çok daha ucuz, kolay ve hızlı bir hal aldı,**
4. Trenin yaygınlaşması sayıca çok büyük orduları şehirlerden savaş alanlarına taşımaya bir sorun olmaktan çıkardı,
5. Telegraf sayesinde uzak cephelerde savaşan orduların idaresi mümkün oldu.

Diğer yandan Avrupa'nın nüfusu hızla artıyordu, 1800'den önce 200 milyondan az olan bu sayı meselâ 1915'te 500 milyonu bulmuştu. Günlük gazetelerin yaygınlaşması ile insanlar bölgesel kimlikleri dışında yeni "renkler" kattılar kimliklerine: Fransızca veya Almanca konuşanlar, Protestanlar, işçiler, ... Bu kimliklerin her biri siyasî rant sağlama potansiyeline sahipti Avrupalı güç odakları için. Meselâ Rusya'nın ekim devriminden sonra "işçi sınıfı" algısını büyük başarıyla kullandığına tanık oluyoruz.

[Fransız Devrimi](#) ile ortaya çıkan zorunlu askerlik "sayesinde" sayı üstünlüğü [Napoléon Bonaparte](#) gibi komutanların en büyük kozu olmuştu. Artık Avrupalı komutanlar yetişmesi yıllar süren profesyonel askerleri idareli kullanmak zorunda değildiler. Mümkün olan en büyük sayıda askerle nihaî taarruza geçen Fransız

birlikleri girdikleri hemen her savaşı bu çok darbelerle kazanıyorlardı. Düşmana ağır kayıplar verilirken elbette Fransızların kayıpları da büyük oluyordu ama zorunlu askerlik sayesinde yeni birlikler ölenlerin yerini hızla alıyordu.

Sadece Fransa'da değil bütün Avrupa'da mesleği askerlik olan, maaş karşılığında savaşan bir kaç bin kişilik profesyonel orduların etkinliği azalıyordu. Onların yerine acemi, sadece bir kaç aylık eğitimden geçmiş, vatani/milleti için ölmeye/öldürmeye koşullandırılmış (haliyle bedavaya savaşan) insanları koymak git gide daha cazip oluyordu Avrupa devletleri için. Tabii bu "bedava" savaşmanın bir karşılığı olmalıydı. Meselâ Haçlı savaşlarında din adına öldüğü gibi para almayan askerlere başka bir şey vermek gerekiyordu. Ancak Avrupa'da herkes Hıristiyan olduğu için din sömürsü çok uygun değildi. Protestan-Katolik ayrımı ise çok katıydı, her zaman savaşan devletlerin planlarına uymuyordu. Üstelik bir savaş yapmadan önce (veya sonrasında) Ortaçağ'da olduğu gibi Vatikan'ı sofraya davet etmenin hiç alemi yoktu.

Milliyetçilik rüzgârları Prusya'yı da sarıyor

Fransız Devrimi'nin fikrî etkilerinin yayılması ve Napoléon'un saldırganlığı Başta Prusya olmak üzere Avrupa'nın hemen her yerinde milliyetçiliğin güçlenmesine sebep oluyordu. Bu etki bir kaç on yıl değil bir kaç asır sürecekti. Örneğin Almanların [Otto von Bismarck](#) (1815-1898), önderliğinde birleşmesinde Fransızların rolünü yadsımak oldukça zor. Almanya'nın kuruluşunda önem arz eden bazı savaşlara göz attığımızda ilginç ortak yönler görüyoruz : Sadowa (1866), Metz (1870) ve Sedan (1870) savaşlarının her birinde :

1. Savaş sebebi toprakların sakinlerinin Almanca konuşanlardan oluşması,
2. Orduların büyüklüğü (Sırasıyla toplam asker sayısı: 585 bin, 301 bin, 320 bin) ve Tıpkı 500 bin insanın can verdiği [Çanakkale muharebeleri](#)'nde olduğu gibi "etten duvar" taktiklerinin kullanılması.
3. Endüstriyel detayların oynadığı belirleyici rol (Meselâ önden doldurmalı Fransız tüfekleri askerleri her atıştan sonra kısa bir süre meşgul ederken geriden doldurmalı Alman tüfekleri askerlerin yatar vaziyette yeni atışa hazırlanmasına fırsat veriyordu. 200 bin askerin her atışta kaybettiği bir kaç saniye hızlı olan tarafa büyük avantaj sağlıyordu.)
4. Özellikle Almanların telegraf ve treni çok iyi kullanmaları.

5. Piyadelerin uzun savunma hatları karşısında Fransız süvari birliklerinin taarruzlarının etkisizleşmesi.

Herder, Fichte ve Jahn gibi düşünürler millî kimlik algısının daha da güçlenmesine katkıda bulundular. Fransızların "nationalité" dediği şeye Almanlar "Volkstum" diyeceklerdi. Gene zorunlu askerliğin bir sonucu olarak zaferlerin ardından sivillerin katledilmesi askerî strateji açısından "ilginç" olmaya başlamıştı. Zira her sivil potansiyel birer askerdi. Bu sebeple Almanlar sadece Alman oldukları için öldürüldüler özellikle Napoléon'un seferleri sırasında.

Avrupa asırlar sürececek ve sonunda Osmanlı topraklarını da içine alacak bir girdaba sürükleniyordu: Ulus-devlet, milliyetçilik, zorunlu askerlik ve sivillerin katli Iİci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar gündemden düşmeyecekti Avrupa'da. Ancak Alman modeli ulus-devlet Fransızlarınkinden ayrılacaktı : Fransızlar hem kendi etnik azınlıklarını (brötonlar, alzaslılar, ...) hem de topraklarında yaşayan İtalyan, İspanyol ve Portekiz asıllıları entegre edebilmek için soya değil doğum yerine dayalı bir "vatandaşlık hakkı" üzerinde duruyorlardı: "jus soli" yani toprak hakkı. (Fr. [Droit du sol](#)). Almanlar ise tıpkı İtalyanlar gibi "millî" sınırları dışındaki soydaşları ile bağlarını korumak istiyorlardı. Bu sebeple "jus sanguinis" yani kan hakkı (Alm. [Abstammungsprinzip](#)) siyasi rantlar açısından daha cazip idi.

Fransızlar milleti "yeniden" icad ediyor

1789'da dünyayı aydınlatmaktan ve kardeş milletlerin uyanmasından bahseden Fransızlar 1870'te Alman orduları karşısındaki yenilgilerden sonra değiştiler. Özellikle "vatan toprağı" [Alsace-Lorraine](#) bölgesinin kaybı milliyetçilik anlayışını çok daha savunmacı ve militarist bir tabana oturttu. Artık dost ve kardeş milletlere yardım etmek yoktu, kendi pastasını savunmak vardı. Almanların bilim ve kültür alanındaki ilerlemelerini hayranlıkla izleyen Fransız dilbilimci ve filozof Ernest Renan 1870'ten itibaren birden Alman düşmanı oluvermişti. Atatürk'ün bir yaşına bastığı 1882 yılında [Ernest Renan](#)'ın [Sorbonne Üniversitesi'nde](#) yaptığı ünlü "Millet nedir?" konuşması (fr. [Qu'est-ce qu'une nation ?](#)) bu "toprak hakkı" kavramını adeta devletin bir cömertliği gibi gösteriyor, fikren [Jean Jacques Rousseau](#)'nun Toplum Sözleşmesi'ne (fr. [Contrat Social](#)) dayandırılıyordu. Yani insanlar vatandaşlık hakkından yararlanırlar ve askerlik yaparak kendilerini koruyan devletin korunmasına katkıda bulunurlar.

Oysa ister toprak isterse kan hakkı söz konusu olsun siyasî rant peşindeki yöneticilerin amacı insanların aidiyet hissini bir şekilde ilhak etmektir. Özetle 1800'lerde **milyonlarca insanı güdebilmek, günün siyasî kavgaları doğrultusunda birbirlerine öldürtebilmek için iki yeni insanî hissin "keşfi" yapıldı Avrupa'da: Ulus ve vatan.**

Önemli notlar

- 1) Aynı yıllarda tırmanan Japon milliyetçiliği de tıpkı Avrupalı benzerleri gibi endüstriyel savaşların bir sonucu idi. İmparatora sadakat ve Şinto gibi inançların sömürülmesi meselenin özünü değiştirmiyor bizim gözümüzde. Ancak Türkiye'ye ithal edilen milliyetçilik Avrupa malı idi.
- 2) Milliyetçilik sadece savaşlarda kullanılmadı. Komünizme karşı da etkili bir silah

oldu. Manevî değerler, Hıristiyanlık, köylülük vb hisler ve inançlar anti-komünist politikacılar tarafından ustaca sömürüldü, işçilerin haklarını araması engellendi. Ancak bu başka bir yazının konusu.

Gelecek Bölüm

Devrimler halkları "adam" eder mi? Erdem devlet eliyle kurumsallaştırılabilir mi?

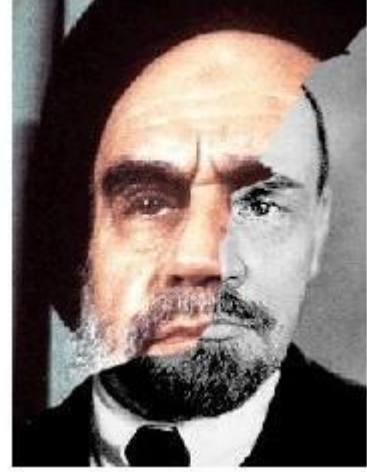
[Humeyni Lenin'i döver mi? Ulus devlet bölüm III](#)

Ulus devlet bölüm III: [Humeyni Lenin'i döver mi?](#) (Mehmet Yılmaz)

Kemalistler "Türkiye İran olmasın" derken kimi muhafazakârlar sırf "ABD'ye kafa tutuyor" diye İran'ı takdir ediyorlar. Oysa Kemalizm'in doğuşuna ve bugün içinde bulunduğu sıkıntıların kaynağına inecek cesareti gösterebilenler çok garip bir durumla karşı karşıya kalacaklar: İran'daki "İslâm devrimi" ve hatta Rusya'daki 1917 Ekim devriminin bizdeki "çağdaşlaşma projesi" ile akıl almaz benzerlikleri var.

Neden?

[Anatole France](#) bir kahramanını şöyle konuşturuyordu:

"Bütün devrimlerin en büyük hatası erdem denen şeyi yeryüzünde kurumsallaştırmaya çalışmaktır. Bir halkı devlet gücüyle iyiden yana, bilge, özgür, ılımlı ve adil yapmak istediğinizde herkesi öldürmekten başka çareniz yoktur!"

İster [İslamcı](#) olsun, ister [komünist](#) isterse [pozitivist](#), bütün devrimlerin çelişkisi burada yatıyor: Yeni bir insan ve yeni bir halk yaratmak. Bu "[pedagojik](#)" çabanın zorlandığı her noktada devrim, devlet terörünü de beraberinde getiriyor. Tabi bu terörün yaygınlığı ve vahşiliği "yeni bir halk yaratma" projesinin kapsamı ve amaçlarının büyüklüğü ile doğru orantılı:

1) Rastgele tutuklamalar,

- 2) Devrim mahkemeleri,
- 3) Yargısız infazlar,
- 4) Etnik temizlikler,
- 5) Ağır etnik vergiler,
- 6) Toplama kampları,
- 7) Zorla göç ettirme,
- 8) Vatandaşların birbirini ihbar etmeye zorlanması,
- 9) Din adamlarının ve ibadethanelerin imhası.

Elbette bu zulümler her devrimin siyasî rakiplerince delil olarak kullanılıyor. Meselâ Kemalistler [İran'daki zulümlerin](#) altını çizerken "bizim" muhafazakârlarımız [Lenin](#) ve [Stalin](#) zamanında yapılan özellikle de Müslümanları hedef alan zulümleri işaret ediyor. [Yahudiler](#) kendi kimliklerinin oluşmasında kullandıkları [Hitler](#)'i dillerinden düşürmezken [Kemalizm](#) karşıtları istiklâl mahkemelerini, şapka kanununu, dükkânında [Kur'an](#) bulunduğu için tutuklananları hatırlıyor.

Kanaatimizce bunların hepsi doğru ama "gerçek" başka bir yerde saklı. Zulümlerin kaynağını ideolojinin tarifinde aramak bir sonuca götürmüyor aydınları. Yani "**komünizm kötüdür**" veya "**islâmizm şiddet doğuruyor**" gibi önermeler karanlık bir odada el yordamıyla yol bulmaya benziyor.

Her [ideoloji](#)nin zayıf ve güçlü yanları var. Ayrıca şiddeti, zulmü meşrulaştıran ilkeleri, dogmaları bulunabilir. Ama bu zulmü hayata geçiren ideolojinin kendisi değil uygulanması. Bu bağlamda amacımız şu veya bu ideolojiyi savunmak/karalamak değil ideoloji bir kez belirlendikten sonra devrim sırasında olan biteni irdelemek.

Devlet terörü

Terör kelimesinin etimolojisini araştırarak kadar meraklı arkadaşlar görecekler ki bu terim ilk defa devlet terörü olarak doğmuş. Yani bugünkü yasadışı örgütlerin propaganda veya başka bir siyasî amaçla korku salması (fr. Terroriser = Korkutmak) ilk defa devlet eliyle yapılmış tarihte.

İşin daha da ilginç yanı özgürlük, eşitlik ve kardeşlik ilkeleriyle yola çıkan Fransız devrimcileri bu devlet terörünü uygulamaya koyan. Tabi yöneticilerin halka eziyet etmesi insanlık tarihi kadar eski ama bu eziyeti "**halkın iyiliği için - halka rağmen**" yapma fikrinin resmîleşmesi ve meşrulaştırılması 1789 Fransız Devrimi'nin insanlığa bir "katkısı".

İşte wikipedia'dan kısa bir özet :

Terör Dönemi ([5 Eylül 1793](#) - [28 Temmuz 1794](#)) [Fransa](#)'da, [Fransız devriminin](#) ardından on ay süreyle iktidarı ele geçiren [Jakobenlerin](#) yürüttüğü kanlı dönem. Önde gelen [Jakobenler](#), [Robespierre](#), [Mirbau](#) ve [Marat](#)'dır. Karşı devrimci olarak görülen ve iç düşman etiketi yapıştırılan halk yığınları giyotine yollanmış ve daha sonra da bu durumu yaratanlar kendi başlarını giyotine vermiş, bu dönem boyunca ülkeye paranoya hâkim olmuştur. ([tamamı için buraya bakınız.](#))

Devlet terörü Fransız devriminde bir "geçiş dönemi" yöntemi olarak kullanılırken Sovyet Rusya örneğinde olduğu gibi kurumsallaşarak kalıcı hale de geçebiliyor. Daha sonraları [KGB](#) ismini alan, karşı devrimcilerle mücadele olağanüstü komitesi Çeka'nın "devrimi korumak adına yaptığı zulümlerin kurbanları milyonlarca insan ki çoğu da Rus. (ÇEKA = Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией и саботажем)

Bugünkü Marxistler Fransız devrimini "burjuva devrimi" diye aşağılayadursunlar Bolşeviklerin 1920'lerde uyguladıkları eziyeti Fransız tarihçileri neredeyse alkışlıyorlardı. [Albert Mathiez](#) 1920'de yayınlanan "*Bolşevizm ve Jakobenzim*" adlı makalesinde şöyle diyordu: "Bolşevik terörü [Robespierre](#)'in Halk Kurtuluş Komitesi terörünü örnek almıştır. Felsefeleri aynıdır. Sorunlar ve ortamlar benzerlik göstermektedir".

Bir başka tarihçi, [Ernest Labrousse](#) [Fransız Komünist Partisi](#)'nin yayın organı olan [Humanité](#)'de (6 Kasım 1921) şöyle bir başlık atmış: "*Fransız devrimi'nin kahraman Rus devrimini açıklaması ve meşrulaştırması!*"

Giyotin iyiyi ve kötüyü ayırt edecek

Fransız devriminden asırlar önce 1200'lerde Vatikan'ın emriyle Hıristiyanlık adına bir "homojenleştirme" devrimi yapıldı. [Katar](#) mezhebindeki Hıristiyanlar [Lyon](#) yakınlarında [yakılarak katledilirken](#) Haçlı askerleri "kâfirleri" Katoliklerden nasıl ayıracağını sordular. Papa'nın temsilcisi [Arnaud Amaury](#)'nin yanıtı şu oldu : « **Siz herkesi öldürün, Tanrı yandaşlarını ayırt edecektir !** »

Fransız Devrimi sırasında da bu "kökten temizlik" fikri aynen muhafaza edilmişti: Büyük Terör dönemi (1793- 1794) olarak adlandırılan zaman diliminin bir numaralı teorisyeni [Saint-Just](#) Halk Kurtuluş Komitesi adına yazdığı bir raporda şöyle diyordu:

"Halk egemenliği birlik ve teklik ister. Bütün farklılıklar egemenliğe bir hücumdur. Vatansever devrimi vargücüyle destekleyendir. Kayıtsız kalanlar veya kısmen destekleyenler ise karşı çıkanlar kadar haindir."

Bu anlayışın emrinde iyi vatandaş ile haini ayırt etmek de [giyotine](#) düşüyordu haliyle.

1922 Mayıs'ında ise Sovyet ceza kanunu hazırlanırken Lenin şunu teklif ediyordu:

"Sovyet hukuk sistemini tanımayan, uluslararası burjuva fraksiyonuna yarayacak biçimde propaganda yapan herkes idam edilecektir."

Kemalizm ve idamlar

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları Almanya'da Hitler'in, İtalya'da Mussolini'nin ve Rusya'da Stalin'in totaliter rejimler kurduğu yıllardı. Kimi ırk üstünlüğüne kimi sınıf mücadelesine dayanan ideolojileri düstur edinmiş bu rejimlerin ortak yönü ise homojen bir ulus yaratma çabası idi.

Türkiye'nin yakın tarihine baktığımızda da [Kürtleri Türkleştirme çabasından](#) Varlık vergisine ve Aşkale'deki toplama kamplarına uzanan bir homojenleştirme projesinin yürürlükte olduğunu görüyoruz. Ancak sadece gayrimüslimler veya Kürtler değil « gereğinden fazla » dindar olan insanlar da bir şekilde "yola getirilmek" istendiler. Bu tektipleştirme projesine karşı çıkmanın bedeli ise çoğu kez idam oldu. Tamamı Derin Sular sitesinde bulunan [Kemalizm Nedir? adlı belgeden](#) (sf. 24) :

"... Mustafa Kemal, Kastamonu'daki konuşmasında 'Bu serpuşun adına şapka denir' şeklindeki meşhur ilanını yaptıktan hemen sonra [...] aşağıdaki sözleri sarf etmişti:

'Keskin bir gerçek olarak söylüyorum [...] İsterseniz bildireyim ki,

*bu kadar yüksek ve önemli bir sonuca ulaşabilmek için gerekirse bazı kurbanlar da verelim. Bunun önemli yoktur. ... Şapka Kanunu'nun yürürlüğe konma sürecinde ve sonrasında Kayseri, Sivas, Maraş, Rize, Giresun ve Erzurum başta olmak üzere [...] isyanlar sonucunda binlerce kişi tutuklandı. Tutukluları yargılamak üzere ilgili bölgelere gönderilen gezici İstiklal Mahkemeleri, (içlerinde ulemanın da bulunduğu) çok sayıda insanı **şapka kanununa muhalefet gerekçesiyle idam etti.**"*

(Referanslar için [orijinal metine](#) bakınız)

İdeolojilerin sonu

Devrimlerin gerçek sorunu sağcı, solcu, komünist veya İslamcı olmaları değil bir ideolojiye dayanmaları. Bir başka deyişle akıllı, eleştiriyi, hür fikirleri terk edip hayattaki her şeyi açıklayan basit kurallar peşinde koşmaları. Korku ve umutsuzluk içindeki geniş halk kitleleri kolayca benimsiyor bu basit fikirleri. Gerçekte birer slogan olmaktan öteye gitmeyen söz konusu basitlik devrimlerin hem hızlı yükselişini sağlıyor hem de yıkımlarını hazırlıyor:

1. Bütün Dünya işçileri, birleşin!
2. Başımıza gelen her felaketin sorumlusu Yahudilerdir!
3. Anayasa'ya ihtiyaç yok, Kur'an yeter!
4. Damarlarımızda dolaşan kan soylu bir kandır! İçinde kuvvet ve kudret vardır!
5. Türkiye Türklerindir!

6. Türkiye laiktir, laik kalacak!

Hitler dünyayı ırkların çatışma alanı olarak görürken G. W. Bush, [Huntington](#), Humeyni veya [Ahmedinejad](#) gibileri dinler arası çatışmaların, "kutsal savaşların" kaçınılmazlığından dem vuruyorlar. Pozitivistler din ile bilimin mutlaka çatışacağına ve bilimin galip geleceğine iman ediyorlar.

Oysa bir ülke yönetimi doğası gereği karmaşık bir iş. Ekonomiden adalete, eğitimden savunmaya çok çeşitli alanlarda çalışan milyonlarca insanı en verimli biçimde çalıştırmak için ideolojiye değil akıla, vicdana ve sağduyuya ihtiyaç var. Bir yandan halkın ihtiyaç ve tercihlerinin bilinmesi ama diğer yandan uzmanların kararlara katkıda bulunması gerekiyor.

Elbette halkın dini, gelenekleri, ülkenin yakın tarihi, iç ve dış kısıtlamalar bazı "değişmezler" dayatılabilir yöneticilere. Bunun yanında doktrinler oluşabilir, uzun vadeli devlet politikaları belirlenebilir.

Ama bunlardan bir ideoloji üretmek ve "artık altın bir kural var elimizde, düşünmeye gerek yok" demek en büyük gaflet. Dünya değişiyor. "Gözlerimi kaparım, ilkelerimi uygulayım" düsturu her cephede iflas etti. Ne Komünizm, ne islamizm, ne Faşizm ne de Pozitivizm umulan sihirli değnek olmadı.

Artık halkların "gözlerimi açarım, gerekeni yaparım" dediği, gerçekçi siyasetlerin yapıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Tek tip insan yaratma projeleri tarihin çöplüğüne çöktü. Birey önem kazandı. Farkların zenginlik olduğu anlaşılıyor. Tartışmaya, eleştiriye, bireysel haklara dayalı yönetimler diğerlerine her alanda üstünlük sağlıyorlar.

Gerek refah gerekse hukuk alanında Türkiye'nin bu durumdan çıkaracağı çok ders var.

[Ulus devlet - Bölüm I: Ulus mu devlete aittir yoksa devlet mi ulusa?](#)

[Ulus-devlet Bölüm II: Ulus-devlet ne kadar ulusal?](#)

[Onun adı asker, canı neler ister?](#) (Mehmet Yılmaz)

Türkiye'de konuşmadıklarımız ve "The Village" filmi

Ülkemizde çok beğenilen [Altıncı His](#) adlı filmin senaryosunu ve yönetmenliğini üstlenmiş olan [M. Night Shyamalan](#) 2004 yılında bir başka yapıta imzasını attı: [The Village - Köy](#) adlı bu film ilk bakışta sıradan bir gerilim filmine benzese de birçok izleyici ustaca gizlenmiş ikinci senaryoyu görmekte zorluk çekmedi.

İlk bakışta 1800'lerde bir köyde geçtiği düşünülen filmde köylüler "**konusmadıklarımız**" diye adlandırdıkları bir düşmandan çok korkuyorlar. Bu korku onları köylerini çevreleyen ormanın dışına çıkmaktan alıkoymuyor. Bu "**dış düşman**" sebebiyle köyde her hangi bir yenilik yapmak isteyen herkes yaşlılar meclisinden izin almak zorunda. Meraklı olmak, geçmişi sorgulamak da hoş karşılanmıyor burada.

Bu kasvetli atmosfer, korku ile disiplin altına alınmış bir gençlik, söndürülen meraklar ve bastırılan tutkular totaliter rejimlerin halkı nasıl korkuyla bir arada tuttuğunu hatırlatıyor ister istemez.

Ancak ortak korkuyu, ortak tehlikeleri kullanarak halk kitlelerini yönlendirmek, onların hangi konuda ne düşünmesi gerektiğine merkezî bir otorite adına karar vermek halen çok kullanılan bir yöntem. Meselâ ABD'de 26 Ekim 2001'de Bush tarafından kongreye alelacele imzalatılan [Patriot Act](#) adalet bakanlığınca alkışlarla karşılanırsa da Noam Chomsky gibi aydınlardan [sert tepkiler](#) aldı.

Ya tehlike gerçek değilse?

Elbette ortak bir tehlike karşısında bir milletin birleşmesi doğal ve gerekli. Ama ya tehlike gerçek değilse? Filmdeki şirin köyün etrafı gözetleme kuleleri ile çevrili. Köyün gençleri de bu kulelerde sırayla nöbet tutuyorlar. Nöbet tutarken de sarı renkli bir tür üniforma giyorlar. **Bu üniformayı giyen genç birden kendisini dana önemli hissediyor ve diğerlerine daha otoriter davranmaya başlıyor.**

Ancak filmin sonlarına doğru anlaşılıyor ki "**konuşmadıklarımız**" denen canavarlar aslında sırayla kılık değiştiren yaşlılardan oluşuyormuş. Yaşlıların bunu yapma sebebi ise gençleri dış dünyanın kötülüklerinden, kumardan, içki ve fuhuştan korumakmış. Tabi bu köy bazındaki "**toplum mühendisliği**" denemesi aslında topluma pahalıya patlıyor: 21inci yüzyılda yaşamalarına rağmen antibiyotik kullanamayan çocuklar sıradan bir iltihaplanmadan dolayı ölüyorlar. Zaten film de bu yüzden ölen bir çocuğun cenazesi ile başlıyor.

Türkiye'de konuşamadıklarımız

1977–1980 yılları arasında Türkiye sağ – sol diye iki gruba ayrılmış, çıkan çatışmalarda resmî rakamlara göre **30 bin insan** hayatını kaybetmişti. 12 Eylül darbesini yapanlar bu kavganın sebebinin dış düşmanlar olduğunu söylediler: Suriye, İran, Sovyet Rusya, Avrupa ülkeleri...

12 Eylül darbesiyle:

- 650.000 kişi göz altına alındı
- 1 milyon 683 bin kişi fişlendi.

- Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı.
- 7 bin kişi için idam cezası istendi.
- 517 kişiye idam cezası verildi.
- Haklarında idam cezası verilenlerden 50'si asıldı (26 siyasi suçlu, 23 adli suçlu, 1'i Asala militanı).
- İdamları istenen 259 kişinin dosyası Meclis'e gönderildi.
- 71 bin kişi TCK'nin 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı.
- 98 bin 404 kişi *örgüt üyesi olmak* suçundan yargılandı.
- 388 bin kişiye pasaport verilmedi.
- 30 bin kişi *sakıncalı* olduğu için işten atıldı.
- 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı.
- 30 bin kişi *siyasi mülteci* olarak yurtdışına gitti.
- 300 kişi kuşkulu bir şekilde öldü.
- 171 kişinin *işkenceden öldüğü* belgelendi.
- 937 film *sakıncalı* bulunduğu için yasaklandı.
- 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu.
- 3 bin 854 öğretmen, üniversitede görevli 120 öğretim üyesi ve 47 hâkimin işine son verildi.
- 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi.
- Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi.
- 31 gazeteci cezaevine girdi.
- 300 gazeteci saldırıya uğradı.
- 3 gazeteci silahla öldürüldü.
- Gazeteler 300 gün yayın yapamadı.
- 13 büyük gazete için 303 dava açıldı.
- 39 ton gazete ve dergi imha edildi.
- Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi.

- 144 kişi kuşku bir şekilde öldü.
- 14 kişi açlık grevinde öldü.
- 16 kişi *kaçarken* vuruldu.
- 95 kişi *çatışmada* öldü.
- 73 kişiye *doğal ölüm raporu* verildi.
- 43 kişinin *intihar ettiği* bildirildi.

Tıpkı The Village filmindeki yaşlılar meclisi gibi devlet de bizim iyiliğimizi istiyor, hatta bizi bizden bile korumak istiyor. Bir tehlike karşısında yeterince korkmaz isek bizi korkutma görevini de üstlenebiliyor:

Psikolojik Harekât'ın önemli isimlerinden emekli **Kurmay Albay Tahir Tamer Kumkale** 12 Eylül döneminde anarşi ve terör olaylarının içinde özel yetiştirilmiş kişilerin olduğunu, **bazı genç subayların bizzat anarşi ve terör olaylarının içinde militan gibi devlete karşı saldırıları yönettiğini** ve bunun da mahkeme tutanakları ile belirlendiğini söylüyor. (Zaman'dan Emre Soncan'ın Kumkale ile yaptığı röportaj)

Eğitim zayıtı

12 Eylül sonrası sağlanan "huzur ve güven ortamı" nedense yeni bir gerginliği doğurdu: Bu defa Kürt – Türk çatışması başladı ve yeniden **40 bine yakın insanımız hayatını kaybetti**. Güvenliğimizi sağlamakla görevli ordu mensupları ise bizi aydınlattılar: Korgeneral Altay Tokat Aktüel Dergisi'nde Semin Gümüşel'in sorularını yanıtlarken

"Benim zamanımda ben de bir-iki kritik noktaya bomba attırdım. Benim meselem mesaj vermektir. Batıdan gelen memurlar, hâkimler işin ciddiyetini anlamıyor. İş basite almaya çalıştılar, rastgele dolaşıyorlar. Oraya buraya gidiyorlar. Hizaya gelsinler diye evlerine yakın iki yere attırdım. Ondan sonra anladılar ki dikkatli olmalılar. Bir musibet bin nasihatten iyidir. Öylece onları eğittim ben. Bunu hemen bomba atmak yasak diye yorumlayamazsın. O kişilerin belki hayatını kurtardım. Onlara da söylemedim."

Demek ki devlet halkını eğitmek için, uyarmak için onu korkutabiliyor. Tetikte olmamız için, mesaj vermek için yaşadığımız yerlere bomba bile atırabiliyor. Böyle ordu mensuplarınca üstlenilmeyen patlamaların da bir kısmı mesaj amaçlı olabilir mi? **Uğur Mumcu, Bahriye Üçok birer eğitim zayiatı mı acaba?**

Türkiye'de yeni bölünme denemeleri yapıldı: Kemalist-Şeriatçı, Alevî-Sünnî... Acaba "şeriatçı/İslâmcı/dinci" etiketiyle yapılan saldırıların hangileri eğitim amaçlı? Türk ordusunun gerçekte olduğundan daha faydalı, gerekli ve vazgeçilmez görünmesini sağlayacak, Türk milletini topyekûn "eğitecek" yeni bir iç savaş planı yürürlükte olabilir mi?

Faşizmin ayak sesleri

Devlet çıkıp ta "ben sizin iyiliğiniz için özgürlüğünüzü kısıtladım" deyince **faşist lider Mussolini'nin sözlerini hatırlamamak mümkün değil : "Her şey devletin içindedir, onun dışında veya ona karşı olan hiçbir şey yoktur."** Devleti kutsal kılan devlete tapınmayı isteyen bu yaklaşım faşizmin özü belki de. Aslında devlete/orduya tapmanın da temelinde silaha, güce ve otoriteye tapınma var. Silahın, gücün ve otoritenin yüceltilmesi, buna bağlı olarak da şiddetin bir yöntem (en iyi yöntem, tek çözüm) olarak kabul görmesi faşizmin en temel fikirlerinden.

Birlik ve beraberliğin çok gerekli olduğu şu günlerde...

Neşe Düzel ile yaptığı [söyleşide](#) Ülkü Ocakları'nda yöneticilik yapmış olan, 12 Eylül'de MHP davasından hapis yatan Gazi Üniversitesi öğretim üyesi siyaset bilimci **Prof. Mümtaz Türköne** şöyle diyor : "Askerler hep 'Cumhuriyet tarihinin en tehlikeli dönemecinden geçiyoruz' derler. Genelkurmay Başkanı daha yeni Amerika'da söyledi. Bu söz, kalıp halinde her yıl, her ay tekrarlanır bu ülkede".

Elbette bu gidişin halka daha iyi tezlerle "satılması" veya dayatılması gerekiyor. Bir "**birlik ve beraberliğin çok gerekli olduğu şu günlerde**" kişisel özgürlükler ve demokrasiden bahsetmenin Atilla Yayla olayında olduğu gibi vatan hainliğine eş tutulması rastlantı değil.

Çünkü kişisel özgürlükler, etnik ve dinî kimliklere haliyle farka saygıyı getiriyor beraberinde. Demokrasinin çekirdeğini ise otoritenin eleştirilmesi, icabında değiştirilmesi oluşturuyor.

Bireylerin "kutsal devlet" adına homojen, tekdüze bir "millet" içinde eritilmeleri ise ancak "ortak" iç ve dış düşman efsaneleri ile mümkün.

12 Eylül ve 27 Mayıs gibi tarihler 1980'den sonra doğan birçok Türk genci için neredeyse Niğbolu savaşı gibi tarihten bir yaprak. **Oysa bugün yaşları 40'ın üzerinde olan milyonlarca insanın çok iyi hatırladığı gibi korunmak uğruna bugünlerimizin ipotek altına alındığı günler söz konusu...**

Hukuk Devleti mi üstündür yoksa Devlet Hukuku mu ? (Mehmet Bahadır)

Parti Yasaklama Rejimi ve Militan Demokrasinin Sınırları

Siyasi partiler günümüz demokrasilerinin vazgeçilmez kurumları, başka bir ifadeyle "olmazsa olmazları"dır. Yaşanan acı tecrübeler sonucunda, 2.dünya savaşından sonra ülkeler; demokrasilerini korumak amaçlı bir yandan Anayasa Mahkemelerini kurarken, öbür yandan da siyasi partilere Anayasal statü vermişlerdir.

Fransa gibi açık demokrasi ülkelerde bu koruma; demokrasiyi özümsemiş köklü siyasal parti yapılanmaları, güçlü sivil toplum teşkilatları ve bilinçli kamuoyu desteği ile sağlanırken, Almanya gibi geçmişte sabıkalı ülkelerde, bütün bunların yanında, Anayasa ile öngörülen parti kapatma rejiminden de yararlanılmaktadır.

Demokratik rejimin kendi varlığını, onu tehdit eden ideolojik yapılanmalara karşı koruması, militan demokrasi anlayışını biçimlendirirken; bu anlayış beraberinde bir dizi yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorun özellikle demokrasiyi özümseyememiş bir zihniyetin tecellisi olarak bizde daha çok göze batır. Avrupa'yla kıyas edilemeyecek boyutta, önde gittiğimiz konulardan biri de siyasi partileri kapatma mevzusudur. Öyle ki, şu ana kadar 26 adet siyasi partimiz kapatılmıştır. Avrupa Birliği'ne tam üyeliği hedefleyen Türkiye için gerçekten açıklaması zor bir sayı.

Her şeyden önce, temel bir hak olarak kabul edilen parti özgürlüğünün ve ifade özgürlüğünün ya da genel anlamda siyasal faaliyet özgürlüğünün sınırlanmasında hangi ölçüt esas alınacaktır? Söz konusu hak ve özgürlüklerin kullanımının sınırlanması ile demokratik rejimin korunması arasındaki bıçak sırtı hassas denge nasıl kurulacaktır?

Bu hayati soruların cevabını ararken, Almanya'da açılan bir kapatma davası (NDP) skandallarıyla birlikte ibretlik ve yol göstericidir.

Aşırı sağcı parti olarak nitelenen NDP (Nationaldemokratische Partei Deutschlands) Partisi 1964 yılında kurulmuş, parti'nin taraftarlarının önemli bir bölümü "dazlaklar" ve "neo-nazi" gruplardan oluşmaktadır.

Bu partiye açılan kapatma davası özellikle Avrupa ve Almanya'da ırkçı saldırıların arttığı ve yabancı düşmanlığının zirve yaptığı bir döneme rast gelmektedir. Öyle ki kapatma davasından önce dahi, bu partiyle alakalı sıkıntılar tavan vurmuş ve kamuoyu nezdinde ırkçı bir parti olduğu tartışılır olmuştu.

Sonuçta Almanya'da, aşırı sağcı parti NPD hakkında, 30 Ocak 2001 tarihinde Federal Hükümet tarafından kapatma davası açılmasıyla birlikte, tekrar güncellik kazanan ve daha önceki yazımızda da açıklandığı üzere [militan demokrasi veya mücadeleci demokrasi](#) kavramı bu davayla birlikte yeni bir boyut kazanmıştır.

NDP hakkında açılan kapatma davası, skandal niteliğinde bazı sürpriz gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Şöyle ki; bu dava, davalı partinin (NDP'nin) değil, davayı açan devlet organlarının yargılandığı sürece dönüşmüştür. Çünkü bu davada; devletin demokratik rejimi koruma adına alacağı önlemlerde kullanacağı yöntem ve araçların niteliği ve ölçüsü gündeme gelmiş, **militan devlet** anlayışı yargılanmıştır.

Dava esnasında, davalı Partinin yönetim kademelerinde çok sayıda Federal Anayasayı Koruma Dairesi'nin gizli ajanı olduğunun anlaşılması ve Partiyi yönetme ve yönlendirme gücüne sahip bu kişilerin konuşmalarının Federal Hükümet tarafından, partinin kapatılması yönünde "delil" olarak sunulması beklenmedik bir biçimde davalı ile davacının adeta yer değiştirmesine neden olmuştur. Yani hem ajan hem provokatör parti yöneticilerinin varlığı, devletin kendi organlarını ve militan devlet anlayışının yargılanmasına ve davanın skandala dönüşmesine sebebiyet vermiştir. Bu ilginç gelişme karşısında, Yüksek Mahkeme, **militan devlet yöntemlerine geçit vermeyerek**; ajan - parti yöneticileri dolayısıyla devletin bu parti üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak; bunu bir yargılama engeli olarak değerlendirmiş ve 18 Mart 2003 tarihinde davanın düşmesine karar vermiştir.

Yüksek Mahkemenin aldığı kararı; **Hukuk Devletine "Evet"; Devletin Hukukuna "Hayır"** şeklinde özetlemek mümkün.

NDP partisinin gizlice devletin ajanları tarafından takip edilmesi ve provoke edilmesi, partinin özgürlüğüne ve kendi kaderini, kendi belirleme hakkına ağır bir saldırı olarak değerlendirilmiştir ve bu tutum hukuk devletiyle bağdaştırılamamıştır.

Yani, devletin kendine potansiyel tehlike veya tehdit olarak gördüğü bir siyasi akımı, fikri veya düşünceyi yada bir eylemi; etkisiz kılmak amacıyla kendi gizli ajanlarıyla bu tehlikeyi yada tehditi mevcut bir tehlike gibi göstermesi, elbette hukuk devletinin değil, devlet hukukunun bir refleksidir. Bu tutum ve refleks mücadeleci demokrasi ile de izah edilemez. Almanya'daki Yüksek Mahkemenin aldığı karar; devlet hukukundan, hukuk devletine geçişin belgesidir ve büyük ders mahiyetindedir.

Burada bir konuya parantez açmak gerekiyor.

Ajanlar aracılığıyla gizli gözetleme yöntemi, ancak çok istisnai durumlarda; devlete darbe hazırlığı girişimi gibi büyük tehlike durumunda ya da kamu düzenini doğrudan tehlikeye sokan ve özellikle ceza gerektiren eylemler söz konusu olduğunda kabul edilebilir. Bu durumda bile, yapılan işlem gizli yöntemlerle bilgi sağlama ve bunu devletin yetkili ve sorumlu organlarına ulaştırma işlevinden öteye gitmemelidir. Bu

bağlamda, Ergenekon dava süreci; tamamen hukuksaldır ve hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Avrupa Birliği zaten bu süreci desteklemektedir.

İşte, geçmişten günümüze büyük acıların yanında, büyük tecrübeler geçiren Avrupa, **“Ortak Siyasal Partiler Hukukunun Temellendirilmesi” ve demokrasi açıklarının giderilmesi amacıyla**, “Venedik Komisyonu” olarak anılan “Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu”nu kurmuştur. Zira, Avrupa Birliği’ne üye ülkeler arasında bile, devletlerin, partilerin hukuksal rejimine ilişkin çok farklı yaklaşımlar benimsediklerini söyleyebiliriz.

Türkiye’nin de üyesi olduğu bu komisyon; hukukun ve siyaset biliminin gelişmesine olan katkılarından dolayı uluslararası alanda ün yapmış bağımsız ve deneyimli uzmanlardan oluşmaktadır. Komisyon üyeleri, özellikle anayasa ve uluslararası hukuk alanlarında çalışmış kıdemli akademisyenlerden, yüksek mahkeme/anayasa mahkemesi yargıçlarından, ulusal parlamento üyeleri ve kıdemli kamu görevlilerinden oluşmaktadır.

Komisyonun faaliyet alanı; demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti olarak sınıflandırılabilir. Bunun yanında Komisyonun önemli çalışma alanlarından biri de siyasal partiler ile ilgilidir.

İşte, Avrupa’da parti kapatma kriterleri, İHAM (İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi) kararları ve bu Venedik Komisyonu kararları çerçevesinde saptanmış ve benimsenmiş durumdadır.

Sitemizde daha önceden bu kriterleri anlatan ve bu eksende çok yazılar yazıldı. Ancak, konunun önemine binaen bu kriterleri amansız bir şekilde tekrar edeceğiz. En azından milletimizin hak ettiği olgun demokrasi anlayışı gelene kadar.

Muasır Medeniyetler seviyesine ulaşmayı ilke edinmiş, 300 yıllık bitmeyen sevdamız batılılaşmayı hedef göstermiş ama bunu da şekilcilik olarak algılayan, şu anda batıya **amansız olmak** derecesinde düşman olmuş zihniyete sesleniyorum. (Madem sonunda düşman olacaktık neden asırlardır boşa kürek salladık? diye bir soru sormayacağım.)

İşte Avrupa’da benimsenen parti kapatma kriterleri ve parti yasaklama rejimine ilişkin ilkeler; Özetle,

1. Demokratik bir toplumda parti kapatma en son çare olarak başvurulması gereken radikal ve istisnai bir önlem olmalıdır. **Anayasal düzenin barışçıl ve hukuka uygun yöntemlerle değiştirilmesinin savunulması ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmelidir.**
2. Parti kapatma yaptırımının uygulanması; bir partinin ancak, **şiddeti savunması**, teşvik etmesi; yıkıcı ve terörist faaliyetleri desteklemesi durumunda haklı görülebilir. Bu çerçevede ırkçılık, yabancı düşmanlığı, şiddet savunusunun görünümleri olarak değerlendirilmektedir. Ancak, şiddet kullanımının savunulması, kapatma yaptırımının uygulanması için yeterli değildir. Aynı zamanda, kapatılması istenen partinin anayasal düzen ve bireysel özgürlükler için gerçek bir tehdit veya tehlike oluşturması gerekir.

3. Tehdit veya tehlikenin, kapatma yaptırımına başvurmadan daha hafif ve orantılı yaptırımlarla ortadan kaldırılıp kaldırılamayacağı değerlendirilmelidir. Bu açıdan, tehdidin derecesi ile orantılı yaptırım modellerinin geliştirilmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasamızda, "devlet yardımından yoksun bırakma" gibi kapatma dışında bir yaptırım türünün öngörülmüş olması bu alanda atılmış olumlu bir adım olarak değerlendirilebile, söz konusu yaptırım ile kapatma yaptırımı arasında önemli bir uçurum bulunmaktadır. Bu uçurumun giderilmesi için orantılı yaptırım modellerinin çeşitlendirilmesi ve kapatma ile kapatma dışı yaptırım nedenlerinin birbirinden ayrılması gerekir.
4. Partinin eylemleriyle test edilmedikçe, tüzük ve programa dayalı kapatma yaptırımı uygulanmamalı; bu tür aykırılıkların kapatma nedeni olabilmesi Anayasa Mahkemesi tarafından verilecek ihtar kararına uyulmaması koşuluna bağlanmalıdır.
5. Partinin, kendi üyelerinin söz ve eylemlerinden sorumlu tutulabilmesi için; bu üyelerin davranışlarının parti programının, partinin siyasal amaçlarının bir sonucu olması ya da bu yasa dışı davranışların parti tarafından desteklendiğine ilişkin kanıtların bulunması gerekir. Eğer parti ile üyenin davranışları arasında böyle bir bağlantı kurulamıyorsa; bu durumda sorumluluk bireysel olarak parti üyesinin yargılanması ile sınırlı tutulmalıdır.
6. **Parti yasaklama rejimi özü itibarıyla özgürlükçü demokratik düzenin korunması amacına hizmet etmelidir.** Aksi takdirde, **doğrudan devletin mevcut anayasal yapısının korunması ve bu yapının değişmez değerler sistemi olarak kabul edilmesi demokratik siyasal çoğulculukla bağdaşmaz.** Ayrıca kabul etmek gerekir ki, özgürlükçü demokratik rejimin korunmasında hukuk sınırlı bir işleve sahiptir. Demokratik rejimin en temel güvencesi, hak ve özgürlüklerinin bilincinde olan demokratik toplum modelidir.

Bu Kriterler Çerçevesinde AK Partinin Durumu

AKP'nin kapatılmasını isteyenler, "anayasal düzeni tehdit ettikleri" gerekçesiyle İtalya ve Almanya'da komünist ve faşist partilerin kapatıldığına işaret ediyorlar. Son olarak da İspanya'da Batasuna partisinin kapatıldığını anımsatıyorlar.

Ancak, bu parti kapatmaların 1940'larla 1950'lerde gerçekleştiğini, bugün ise Avrupa'da, "Faşist" denebilecek partilerin de seçimlere katıldığını belirtmiyorlar.

Almanya'da 1956 yılından bu yana hiçbir partinin kapatılmadığını, aşırı sağdaki Ulusal Demokratik Parti'nin (NDP) kapatılması sürecinde yaşanan skandalı yukarıda ayrıntılarıyla bahsettik.

Batasuna partisinin ayrılıkçı Bask terör örgütü ETA ile bağlantıları nedeniyle kapatıldığı gerçeğini ise geçiştiriyorlar.

Burada, kapatılması AİHM tarafından da haklı bulunan Refah Partisi'nin oluşturduğu "emsali" de göz ardı etmiyoruz. Ancak, RP'nin taleplerini "şiddet çağrıları" ile birlikte yaptığı unutulmamalı.

Nitekim Erbakan'ın, "Kansız mı olacak, kanlı mı olacak?" sözleri hâlâ hafızalarda. Özetle, AKP'nin kapatılması ve AİHM'ye gitmesi halinde "RP emsali"nin işleyeceğini gösteren bir şey yok ortada.

Ancak [Rasim Ozan Kütahyalı'nın yazısı](#)nda belirttiği gibi 2009 Eylül ayında AK Partiye tekrar, yanılmaz ve şaşmaz kaynağımız Google önderliğinde, kapatma davası açılabilir ve hatta kapatılabilir. Neyse ki; eskiden başbakan asardık şimdi sadece parti kapatıyoruz. Çünkü burası Hukukun Üstünlüğü ilkesine dayalı medeni ve demokrat bir Türkiye...

Hükümete Çağrı

Türkiye'nin bu Anayasa'yla daha fazla yönetilmeye gücü yoktur.

Ülkenin içinden bir türlü çıkamadığı temel sorunlarının başında, devletin bütün kurumlarıyla birlikte ideolojiye sahip olması ve bunu halkına dayatması olarak özetlenebilir. Bu zihniyet yansıması Anayasada da mevcuttur ve çözüm de Anayasa'yı bu çağdışı zihniyetten kurtarmaktır.

İHAM ve Venedik kararlarını tam olarak benimseyip uygulasak bile, söz konusu ideolojik zihniyet bu kararlardan da bir açık bulup, bildiğini okuyacaktır. Bunun için devletin her türlü ideolojiden ve **-izm**'lerden kurtulması gerekiyor. Bunu da ilacı Avrupa Birliği'ne üyelik sürecidir.

Çünkü AB üyelik süreci ideolojik bir devleti değil, performansla, halka sunduğu hizmete dayanan bir devleti gerektiriyor; yönetimin, kendini ideolojik referanslarla her türlü siyasal ve toplumsal denetimin dışında gördüğü bir devlet yerine, meşruiyetini toplumdaki alan ve topluma demokratik mekanizmalarla hesap vermek zorunda olan bir devlet istiyor. Dolayısıyla AB sürecinin ilerlemesi, 'ideolojik devlet' anlayışının ve pratiğinin ve buna yaslanan bürokratik oligarşinin sonu demek.

AB sürecinin iyi işlemesi de yeni bir anayasa yapmaktan geçmektedir; zira Türkiye'nin bu darbe Anayasa'sıyla AB'ye tam üyeliği düşünülemeyecek bir konudur.

Zaten beni bu halimle kabul edecek Avrupa Birliği'nin de zaten işi bitmiştir benim nazarımda.

Mevcut anayasanın ruhu Türkiye'nin sorunlarını çözmekten acizdir. Anayasanın maddeleriyle oynayarak bu ruh değişmeyeceği için yapılması gereken, kutsal devlet ya da ideoloji eksenli değil, sadece insan eksenli yeni bir sivil anayasa hazırlayıp, referanduma sunmaktır.

Bu süreçte muhalefet partileri, ergenekon zihniyetliler, yargı ya da başka güçler büyük engeller çıkarabilirler, hatta süreci tümüyle tıkayabilirler; ama bu durumda her şey herkesin gözünün önünde yaşanmış olur.

Yeni bir anayasa en azından çözüm yolunda atılmış güçlü bir adım olacaktır.

Bunun yanında hakime takdir hakkı veren, kanunu yorumlama imkânı tanıyan bu sebeple her düzenlemenin özgürlük karşıtı bir biçimde yorumlanabilme ihtimali olan TCK 301. maddenin kaldırılması ve Yargı reformu kaçınılmazdır. En azından atanmışların halk tarafından seçilmesi ve halka hesap vermesi sağlanabilir.

Yargının adeta bir 'kast sistemi' içinde bir iktidar odağına dönüşmesi, kendinde toplumu ve siyaseti tanzim etme hakkı görmesi ve kapalı sisteminde, bütün arızalarıyla hep 'kendini' yeniden üretiyor olması kabul edilemez.

Lütfen bu millete daha önceden seyrettiği filmleri, başa sardırıp tekrar seyrettirmeyin. Buna kimsenin hakkı da yok. Zaten darbelerle yeterince zaman kaybetmiş ülkenin, daha fazla vakit kaybetmesine müsaade etmeyin. Sistemin tıkandığı gün yüzü gibi aşikardır. Ülkenin ihtiyacı olan yeni ve sivil anyasayı hazırlayıp, referanduma sunmak birinci göreviniz olmalı. Devleti ideolojilerden ve statükolardan tasfiye edip, reformları gerçekleştireMEzseniz, yavaş yavaş da olsa hükümetin tasfiye olacağından emin olabilirsiniz. Zira bu sefer filmin sonu, mutlu sonla bitmeyebilir. Dramatik bir son, kuvvetle ihtimaldir. Bu da en çok milleti ve değerlerini karşısına alan, iç ve dış şer odaklarının işine gelir.

En azından bu ülkeyi ve bu ülkenin insanlarını seviyorsanız.

Herşey Türkiye İçin diyorsanız...

Sonsöz : Bir boşluğu, **Adalet** ve **Kalkınma** ile dolduramazsanız, o boşluğu Zulüm ve Geri kalmışlık ve hatta anarşi doldurur.

Devam Yazıları

1. Hukukun Üstünlüğü (Safsatası)
2. Demokrasi Yokuşunun En büyük Yokuşu : E R G E N E K O N

Kaynak :

Avrupa Hukukuna Uyum Süreci Açısından Türk Hukukunda Siyasal Parti Yasakları
(Ekrem Ali Akartürk)

Tek Ulus, Tek Devlet, Tek Savaş(Çeviri: Adil Yapar)

DIE ZEITUNG

Yazan: Michael Thumann, Alman DIE ZEIT gazetesi, çeviren: Adil Yapar

Milliyetçilik tarihi olmayan bir ideolojidir. Bu ideolojinin filizlendiği yerde kan dökülür.

İstanbul - bunda hiç şüphe yok - bir Türk şehridir. Gerçekten mi? Bazen üzerinde Rumca yazılar bulunan mermer kaplamalı bir bina girişi, bazen yüksek yeni binalar ve renkli tabelaların arasında kaybolan eski bir kilisedir, bizi bu şehirde şaşırtan. Veya eski İstanbul'un kalbi İstiklal Caddesi'nde bulunan eski, tarihi geçmişini gururla taşıyan bir iş hanı olan Suriye Pasajı. Altı katlı şehir malikâneleri arasına sıkışmış bulunan Suriye Pasajı'nda bir zamanlar Şam, Beyrut ve Kudüs'ten gelen Hıristiyan tüccarlar mallarını satarlardı. Bugün ise pasajda yer alan kafelerde Türk kahvesinin kokusu, gazete bayilerinde satılan rengârenk dergi ve mecmualar ve Türk bir kürkünün lüks mantoları geçenleri cezbetmektedir.

Bunların arasında bulunan Rumca yazılı eski bir levha neredeyse kaybolmaktadır. Üzerinde "*Apogevmatini Gazetesi*" diye yazar. Üzeri gri boyayla kapatılmış vitrinlerin arkasındaki odadan "Hoş geldiniz!" diye yankılı bir sesle karşılanıyoruz. Odanın yüksek tavanından flüoresan lambalar sarkmaktadır. Ofiste bulunan eşyalar, dijital öncesi devirden kalmadır: Mektup tartısı, kurutma kâğıdı, mektup ağırlığı, bunların yanında siyah beyaz fotoğraflar, gazete tomarları. Odanın bir köşesinde eskimiş bir bilgisayar vardır. Burası, Türkiye'nin en eski gazetelerinden Rumca Apogevmatini gazetesinin yayın yönetmeni, Mikhalis Vasiliadis'in dünyasıdır. 68 yaşındaki Mikhalis ve 1925 yılında kurulmuş olan gazetesi, İstanbul'un Türkler için olduğu gibi başka uluslar için de yurdu olduğu bir dönemden kalma tanıklardır. Türkler o zaman şehrin sayısız azınlıklarından bir tanesini teşkil ediyordu. "Ötekiler" ise aynı şekilde buralıydı, kendileri burada doğmuştu, burada doğup ölen babaları ve ataları gibi. Bugünse "ötekiler" şehre ancak ziyaret maksadıyla gelmektedir.

Geçmiş ve şimdiki zaman arasında kalan şeyi, tek bir kelimeye indirgenerek ifade etmek mümkün: Milliyetçilik. Bu kavram 200 yıllık dünya tarihini belirleyen, dalgalanan bayraklar, acımasız savaşlar, ulusal bayramlar, zorunlu göçler, kurulan ulusal meclisler, yapılan katliamlar, toplu saldırılar ve toplu mezarların oluşmasına neden olan bir akımın adıdır. Norbert Elias adlı filozof, milliyetçiliği "19. ve 20. yüzyılın en güçlü inanç sistemi" olarak tarif etmiştir. Bu akıma yüzlerce milyon insan gönül verirken, ona yine yüzlerce milyon insan kurban gitmiştir. Milliyetçilik kavramı, tüm kıtalarda sayısız acıklı kadere sahne olmuştur. Bunlardan biri, İstanbullu bir Rum olan Mikhalis Vasiliadis'in kaderidir.

"Gelin, size şehrimi göstereyim!", diye bize seslenen Vasiliadis ağarmış saçlarından oluşan küçük atkuyruğunu düzeltip mekânını kilitler. İstanbul'un eğlence semti olan Beyoğlu'nun kalabalığı içinde ilerlemektedir. Rumlar buraya Pera derlerdi, burası onların semtiydi. Vasiliadis dört şeritli Tarlabası Caddesine geldiğinde duraklayıp, karşıda duran tarihi, alçı süslemelerle kaplı süslü binayı gösterir. 1950'li yıllarda burada ailesinin oturduğunu söylüyor. Hemen yanlarında Türkler, üst katta Ermeni bir kadın olan Madam Mariya, üçüncü, dördüncü ve beşinci katlarda yine Rumlar yaşarmış. "Çok iyi bir evdi, herkes herkesle çok iyi geçinirdi", diyor. Binanın hemen sağında hâlâ ayakta kalmış bir polis karakolu bulunur. Karakolun karşısında, baş komiserin her gün özel fiyatla kurabiye aldığı ve her öğlen tatilinde bir el tavlâ oynadığı bir pastane vardı. Tepenin arkasında Aya Eleni ve Aya Konstantin adlı Rum kiliseleri vardı. "Burası bizim İstanbul'umuzdu.", diyor Vasiliadis. Takvimler 6 Eylül 1955'i gösterene kadar.

Bu sıcak yaz gününün sabahında, o zamanlar 16 yaşında olan genç Mikhalis Vasiliadis Aya Sofya'nın yakınındaki Mısır Çarşısı'nda çalışıyordu. Buradaki konfeksiyon dükkanlarının yüzde sekseni Rum, Ermeni ve Musevilere aitti. Onlar Türkiye'deki ticari hayatın belkemiğini oluşturmaktaydı. Onların dükkânlarının bulunduğu sokaklarda o sabah garip kılıklı kimseler devriye gezmeye başlamıştı. İstanbullu olmadıkları her hallerinden belliydi. Hayatlarında ilk kez boyunlarına kravat bağlamış ve garip bir moda uyararak bellerinde katlanan birer çapa taşıyorlardı. Vasiliadis, "Türk tüccarlar bize gelip, dükkânlarımızı kapatmamızın daha iyi olacağını söylediler.", diye o günü hatırlıyor. Patronu bu tavsiyeye uyararak kepenkleri indirmişti. Vasiliadis ise eve koşmuştu. O zamanlar seçkin bir alışveriş caddesi olan ve Grand Rue de Pera olarak adlandırılan İstiklal Caddesinden geçtiğinde, Türklerin bazı dükkânların camlarına taş atmaya başladığını gördü. Hesaplaşma başlamıştı.

"Bugün komiser değilim. Bugün Türk'üm."

Evine vardığında binanın Türk kapıcısı Ahmet ona "Çabuk, saklan!" diye seslenirken, evin önünde Türk bayrağını sallıyordu. Kısa süre sonra elleri taş ve sopalı bir yığın adam evin önünden geçti. Pastaneye giderek camlarını indirmeye başladılar. Pastanenin Rum sahibi, defalarca birlikte tavlâ oynadığı baş komiserden yardım diledi. Aldığı yanıtı, o gün her polisin yardım dileyen Rumlara verdiği bir yanıtı: "Bugün komiser değilim. Bugün Türk'üm."

Hiç değilse evin kapıcısı Ahmet Rum komşuları için çaba sarf etmişti. "Burada sadece Müslümanlar yaşar" diye bağırırken, evin önünde Türk bayrağını sallandırıyor. Ancak son yağma ekibi geçtikten sonra, bayrağı bodrumda saklayıp, eline gıcır gıcır katlamalı bir çapa alarak yağmacıların peşinden koşup onlarla birlikte Rum evlerinin camlarını kırmaya katıldı. Vasiliadis'e göre, Ahmet onları patronları olduğu için korumuştur. Daha sonra evlerini tahrip ettiği insanlar ise, onun için sadece sıradan Rumlar'dı.

Yağmacı gruplar bu şekilde ertesi sabaha kadar 3 bin beş yüz ev ve 4 bini aşkın dükkân ve ofisi tahrip etmişlerdi. 72 tane kilise ve 31 tane okulu kundaklayıp, mezarlıklarda tahribat yapıp yağmacılık etmiş, gayrimüslim kadınların ırzına geçmiş ve 30 kişiyi öldürmüşlerdi. Vasiliadis iki gün sonra Mısır Çarşısı'ndaki işine döndüğünde, Rum, Ermeni ve Musevilere ait dükkânların tamamı tahrip olmuştu.

Türklerin dükkânlarına ise dokunulmamıştı. "Onlar olaylar öncesinde itina ile işaretlenmişti." Hiçbir şey tesadüfe bırakılmamıştı. İstanbul'da bu suçları işleyenler, sadece galeyana gelmiş kızgın bir halk yığını değildi. Bu şehir, devlet tarafından organize edilmiş toplu bir cinayete sahne olmuştu.

Dönemin Başbakanı Adnan Menderes, daha sonra kendi yargılanması sırasında olaylar hakkında şöyle demiştir: "Bazı camların indirilmesine göz yummuştuk." Ancak esas olay bunun çok ötesinde bir şeydi. Adnan Menderes kontrollü bir şekilde milliyetçi güçlerden istifade ederek, dikkatleri ekonomideki başarısızlığından başka olaylara çekmek ve Kıbrıs sorunu konusunda kendine avantaj sağlamak için onları kullanmıştı. Kendi "Demokrat Partisi", olaylardan birkaç gün önce işçi ve polislerden oluşan grupları organize etmiş, onları çapa ve benzeri aletlerle donatmış ve otobüslerle İstanbul'a getirtmişti. Türk istihbarat teşkilatında çalışan bir ajan, Yunanistan'ın Selanik kentinde bulunan Atatürk'ün doğduğu evde bir bomba patlatarak, saldırılar için bir bahane oluşmasını sağlamıştı. Milliyetçi medya ise, halkı galeyana getirmek için bu haberi 6 Eylül 1955 tarihinde sürmanşet olarak yayınlamıştı. Artık olaylar kendi gidişatında gelişmekteydi. Aynı günün akşamında, İstanbul Emniyet Müdürü Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nı tahribatlar hakkında bilgilendirmiştir. Bunun üzerine iki lider memnun bir şekilde saat sekiz on beşte Ankara trenine binip şehirden ayrılmışlardır.

Milliyetçilik, galeyana getirilmiş yığınların kızgınlığının erk sahibi kimselerin son ayrıntısına kadar planlanmış savaş taktiklerinin bileşimidir. Masa başında cinayet işleyenlerle şiddet uygulayanlar ülkedeki zayıf kimselere karşı ittifak kurduklarında, ölümcül bir ideoloji oluşmaktadır. Kovulmalar ve zorunlu göçler, sistemli bir hazırlık, planlı bir propaganda ve üstten gelen emirleri gerektirir. Önce fikir doğar, sonra tüfek ve baltalar dağıtılır.

Yine de insanlık suçu işleyen devlet adamları sıralamasında Adnan Menderes çok gerilerde yer alan birisidir. Kendisinden daha birkaç yıl önce, Avrupalı hükümet başkanları ve diktatörleri çok uluslu Avrupa kıtasını geniş çapta yarmış, milyonlarca insanı yurtlarından edinmiş, zorunlu göç ettirmiş, katletmiş veya ölüm fabrikalarında gaz odalarına sokmuştur. Özellikle Hitler yönetimindeki Almanlar çığırından çıkmış milliyetçiliğin en çirkin tablosunu sergilemişlerdir. Bundan farklı olarak, Gürcü asıllı komünist Josef Stalin Rus milliyetçiliği vasıtasını kullanarak birçok halkı toplu halde göç ettirmiş veya yok etmiştir. İngiliz Winston Churchill ise 1945 yılına kadar yapılan savaş konferanslarında milyonlarca Polon ve Alman vatandaşın zorunlu göç ettirilmesini kabul etmiştir. Çek Eduard Beneş ise, sürgününden başkent Prag'a döndüğünde, uzun zamandan beri göttüğü savaştan sonra kendi sınırları dâhilinde kalan Sudetenland Almanlarının göç ettirilmesi planını gerçekleştirmiştir.

Yabancıları tecrit etmek, kimlik belirlenmesi için kullanılan bir yöntemdir.

Ulus devletlerinin oluşması ile birlikte, 19. yüzyılda "egemenlik" ve "etnik temizlik" kavramları da ortaya çıkmıştır. ABD örneğindeki gibi birçok etnik grubun ulusal bir fikir altında bir araya geldikleri siyasi bir ulustan farklı olarak, Orta ve Doğu Avrupa'da münferit uluslar kendi devletlerini kurmuş ve artık yabancıların bulunmasına müsamaha göstermemeye başlamışlardı. Ancak bu devletlerin çıkış

noktasını oluşturan büyük devletler genellikle çok uluslu imparatorluklardı ve fethettikleri şehirler çok kültürlü bölgelerdi. Eski imparatorluklardan ayrılıp "hürriyet"e kavuşmak ve ulusal topraklar için verilen savaşlar kısa bir sürede ulusal homojenlik savaşı haline geliyordu. Yabancıları tecrit etmek, kimlik belirlenmesi için kullanılan bir yöntemdir. Alman müellif Carl Ludwig Börne'nin 19. yüzyılda "Ulusların Baharı" olarak adlandırdığı akım, daha sonra Avrupa'nın birçok yerinde sınır tanımayan bir ırkçılığa dönüşmüştür.

"Yunanistan'ın 1821 yılında kurulması İstanbul'un kozmopolit Rumları için uzun zaman bir cazibe teşkil etmiyordu. Osmanlı Devleti'nin bu çok dilli, capcanlı metropolü bizim vatanımızdı, Mora yarımadası ve Atina'da yaşanan bir takım ayaklanmalar sonucu oluşmuş, kırsal ve gelişmemiş 'Nea Ellas' değil." diye açıklayan Mikhalis Vasiliadis, "Ancak milliyetçilik yayıldıkça, biz de kendi kimliğimizi benimsemek ve bu yeni oluşumu kabullenmek zorunda bırakıldık.", diye ilave ediyor.

Yunanlardan önce Sırlar aynı yolu yürümüşlerdi, onlardan sonra Bulgarlar, Rumenler, Çekler, Lehler de ulusal devletlerini kurmuşlar ve birden sınırları dâhilinde yalnız olmadıklarını, aksine azınlıklarla birlikte yaşamaya mahkûm olduklarını anlamışlardı. Hiçbir yerde toplumların yerleşim sınırları yeni devlet sınırları ile örtüşmüyordu. Her ikisini iyi kötü bir araya getirebilmek için, Güneydoğu Avrupa 200 yıl boyunca savaşlar yaşadı. 1821 yılındaki Yunan ayaklanmasından 1912/13 yıllarındaki Balkan savaşlarında yaşanan katliamlara kadar, Ermeni milliyetçilerin Türklere yaptıkları saldırılardan, Türklerin 1915 yılında Anadolu Ermenilerine yönelik işledikleri geniş çaplı katliamlara kadar. Bu savaşlar, 1990'lı yıllarda Hırvat ve Sırlar Bosna-Hersek'te Müslümanları yurtlarından edinmeye ve binlercesini öldürmeye başladıklarında yeniden alevlenmişti.

Yunanlar ve Türkler, 1920'li yılların başında kendi topraklarını yabancıardan arındırmak için çok özel bir yöntem bulmuşlardı: Mübadeleyi. 1923 Lozan antlaşmasına göre bir milyonu aşkın Rum, Anadolu'yu ve yarım milyon kadar Türk, yeni Yunanistan'ı terk etmek zorunda kalmıştı. İstanbul Rumları ve Batı Trakya'da yaşayan Müslümanlar bu uygulamalardan muaf tutulmuştu. Böylece onlar artık Türk-Yunan sorununun esirleri haline gelmişlerdir.

6 Eylül 1955 tarihli Türk 'Bartolome' gecesini (24 Ağustos 1572 tarihinde Fransa'da Protestan dinine bağlı Hügenot'lara karşı yapılan toplu kundaklama, yağma ve katliamların yapıldığı bir gece) kısa süre sonra baş verecek olan Kıbrıs sorunun arifesinde gelişmişti. Bu tarihten sonra İstanbullu Rumların hayatı önemli oranda zorlaşmıştır. Mikhalis Vasiliadis, "Türk-Milliyetçi Öğrenci Hareketi nedeniyle Üniversiteyi terk etmek zorunda bırakıldım.", diye açıklıyor. "Rumca bir kelime söylediğimizde, hemen fırça yerdik: 'Burası gâvur memleketi değil!', diye".

Rumlardan İstanbul'da daha fazla vergi alınır ve onlara daha az maaş ödenirdi

Bu olaylardan sonra ayrımcılık hareketleri artmıştır. Rumlardan daha fazla vergi alınır ve trafik kazalarında daima Rum sürücü suçlu bulunurdu. Okul ve üniversitelerde Rumlara kötü davranılmaya başlandı. 1964 yılında Kıbrıs sorunu başladığında, Türk İçişleri Bakanlığı bir gecede 12 bin İstanbullu Rum'u sınır dışı

etmiştir. Genç muhabir Vasiliadis, Rum gazetelerindeki makaleleri yüzünden 10 yıl süren bir mahkeme davası ile bezdirilmeye çalışıldı. "Yaşam, moral ve ekonomik bakımından çekilmez olmuştur.", diyor.

1974 yılında Kıbrıs Harekâtı başladığında, Mikhalis Vasiliadis artık bezmiştir. İstanbullu Rum annesiyle birlikte kendisi için gurbet olan, tek uluslu bir devlet olan Yunanistan'ın, başkenti Atina'ya göç eder. Orada bir süre öncesine kadar hüküm süren cunta rejimi yeni devrilmişti ve yeni kurulan demokratik bir hükümet ilk adımlarını atmaya başlamıştı. Vasiliadis burada da muhabir olarak çalışmaya devam etmiş ve kısa süre içinde yeniden sorunlarla karşılaşmaya başlamıştır. "Biz İstanbullu Yunanlar Atina'daki milliyetçiler tarafından sıcak bir şekilde kucaklandık." diye açıklıyor, Vasiliadis. *Konstantinopoli* (İstanbul) gazetesi, kendisinin makale yazmasını istedi. Ancak kısa süre sonra yayın yönetmeni ile fikir ayrılığına düşmüştür. "Türkler hakkında atıp tutmak, onlarda çok moda bir davranıştı", diyen Vasiliadis, "Yazıların içeriği ne kadar ırkçı olursa, o kadar iyi sayılıyordu. 'Türkler düşmandır, barbarlardır, değersizdir' diye mesajlar yayınlanıyordu.", diye ilave ediyor ve, "Tüm gazeteye militan, intikam isteyen bir hava hâkimdi: 'Aya Sofya Bizimdir!', şeklinde." diye sözlerini tamamlıyor.

Vasiliadis kısa sürede Türk-karşıtı bu cepheden kaçmış, başka İstanbullu sürgünlere ait bir gazeteye gitmiştir. Orada Kuzey Yunanistan'da Yunan ve Müslümanlar arasındaki kavga hakkında yazıyordu. Söz konusu, güya 25 santimetre fazla uzun yapılmış ve bundan dolayı yıkılmak istenen bir cami minaresiydi. "Ben minarenin yıkılmamasından yana görüş belirtmişim", diyor. "Bunun için başka gazetelerin yazarları benim için, 'Türkiye yalakası' sıfatını kullanmıştı.", diye ekliyor. Vasiliadis ve milliyetçi karşıtları birbirlerine karşı hakaret nedeniyle manevi tazminat davaları açıp duruyordu.

Vasiliadis beş yıl önce tekrar Türk vatanına dönmüştür. Günlerini burada mektup tartışması, mürekkep kurutma kâğıdı ve gazete tomarları arasında geçirmektedir. Artık çok az İstanbullunun okuyup yazabildiği bir dilde yazmaktadır. 15 milyon nüfuslu bu şehirde hâlâ yaklaşık 2 bin Rum yaşamaktadır, *Apogevmatini* gazetesinin tirajı ise 600'dür. Vasiliadis'in arkasında iki resim asılıdır. Birisi Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü, diğeri ise 2007 yılının Ocak ayında Türk bir milliyetçi tarafından İstanbul'da öldürülmüş olan cesur Ermeni gazeteci Hrant Dink'e ait. Türk futbol taraftarları ve polisler katilin bu eylemini alkışlamışlardır. Bu tür milliyetçiler için bir ulus hiç bir zaman yeterli derecede temiz olamaz.

Vasiliadis'e göre Yunanistan'da da durum farklı değildi. Ancak, "Yunanistan seksenli yıllardan beri, milliyetçi kafaların biraz olsun düzelmesine neden olan, küçük bir mucize yaşamıştır.", diye açıklıyor. Bahsettiği mucizenin adı, Avrupa Birliği'dir. Kendisine göre, Yunanistan tartışmaların sık sık bıçak çekerek sonlandırıldığı bir Balkan ülkesi halinden, demokratik ülkelerin arasında sıradan bir ülke haline gelmiştir. Buysa milliyetçiliğin şiddetini azaltmıştır.

Vasiliadis, Türkiye'nin de geçtiğimiz yıllarda Başbakan Tayyip Erdoğan yönetimi altında büyük adımlarla ilerleme kaydettiğini söylüyor. Tarihte ilk kez etnik çeşitlilikten bahsedilmektedir. 2005 yılında İstanbul'da 1955 yılında Rumlara

karşı işlenen suçlarla ilgili bir sergi açılmıştı. Buna rağmen, öldürülen Hrant Dink'in resminin önünde konuşan Vasiliadis'e göre Türk milliyetçiliğinin kuru hala sönmüş değil. Onu söndürmek için, kendisi birçok Yunan'ın hiddetle karşı çıktığı bir yolu öneriyor: Türkiye'nin AB üyeliğini.

O Gün Bebek Nasıl Katil Oldu? (Mehmet Yılmaz)

Kendini Orta Asyalı zannetmenin zararları

Öyle güzel romanlar vardır ki okuyup bitirdiğinizde neredeyse üzülürsünüz. O.S'in Hırant Dink'i öldürdüğü yaşayken okuduğum [Richard Bach](#)'ın [Mavi Tüy](#) adlı romanı da bunlardan biri.

Romanın başlangıcında bulunan şiir bir nehrin içinde kayalara tutunarak yaşayan bir grup hayvanı anlatıyor. Bir gün bu hayvanlardan biri tutunduğu kayayı bırakmak istiyor nehrin nereye gittiğini görmek için. Arkadaşları onu **"Asla! Nehir seni taşlara vurarak yok eder"** diye

uyarsa da bizimki aklına koyduğunu yapıyor ve aldığı darbelere rağmen direniyor tutunmaya. Bir süre sonra nehrin akıntısına ayak uyduruyor ve çarpmadan "akmayı" öğreniyor. Nehrin onu getirdiği yeni yerlerde kayalara tutunarak yaşayan başka hayvanlara rastlıyor. Onlar **"sen bize bu kadar benzediğin halde tutunmak zorunda değilsin, demek ki sen Mesihsin"** diyorlar. Bizimki ısrarla **"tutunmayı bırakın, göreceksiniz, sandığınız kadar tehlikeli değil"** dese de sözünü dinletemiyor ve nehirle akıp gidiyor. Geride kalanlar **"Buradan bir Mesih geçti"** diye yeni doğanlara aktarıyorlar gördüklerini.

Eğer Türkiye Türklerinin iç hastalıkları sıralanacak olsa en başa her halde **"annemizin güvenli etekleri"** diye yazardık. İlkokuldan itibaren bize verilen eğitim (öğrenim değil) kafamıza bilgi diye öyle garip inançları dolduruyor ki mezun olduktan sonra bunları unutup hayatı öğrenmek için bir 15 yıl daha gerekiyor:

- 1) Biz Türkler Anadolu'ya Orta Asya'dan geldik,
- 2) Türk zeki, çalışkan, korkusuz, merttir,
- 3) Diğer milletler aptal, tembel, korkak ve namerttir,
- 4) Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı'ndan muzaffer çıktık,
- 5) Şehitler ölmez, vatan bölünmez,
- 6) ...

Birinci adım: Bebek korkak oluyor

Büyümeye korkan çocuklar gibi Richard Bach'ın küçük yaratıkları misali bu inançlara tutunuyor birçok insan. Ama kendi kendilerine de bir yandan soruyorlar:

- 1) Neden Orta Asyalılar gibi çekik gözlü değiliz?
- 2) Zeki ve çalışkan isek neden bir süper güç değiliz?

- 3) Aptal, tembel, korkak ve namertlerin ülkeleri neden bizimkinden daha adil ve zengin?
- 4) Çanakkale savaşını kazandıysak İstanbul nasıl işgal edildi?
- 5) Kurtuluş Savaşı bir zafer ise neden 3 milyon kilometre kare toprak kaybettik?
- 6) Vatan bölünmez ise neden dedelerimizin doğduğu topraklara gitmek için vize almamız gerekiyor?
- 7) Vs vs.

İşte bu eğitimi unutmak için gereken 15 yılı olmayan insanların sırtlarını dayayacakları koca bir dağa ihtiyaçları var. Ama dağ ararken çok derin bir çukur buluyorlar: Cevabı verilmemiş sorular çukuru!

Genel Türk kimliği değil ama bu insanların Türklük algısı işte böylesine kırılğan, böylesine fakir, adeta karşılıksız bir çek gibi. Kürtlerden, Ermenilerden, diğer Anadolu insanlarından bahsedildiğinde bu çukur üzeri kapatılamaz bir hal alıyor.

Benim takımım, ekibim kim? Orta Asyalı değilsem nereliyim? Ya en yakın arkadaşlarım safkan Türk değilse? Bu namertler bana ihanet ederse?

Batı Karadenizli bir arkadaşımın atadan kalma evinin duvarlarından birin de bir çatlak meydana gelmiş, duvarın içine saklanmış Rumca bir İncil bulunmuştu. Evin 16 yaşındaki gencinin verdiği tepki şu oldu : « **Zaten bizim ailede bir b.kluk olduğunu biliyordum** »

YouTube sitesine koyduğumuz "[Kürtler de bizim soydaşımız](#)" adlı videoya gelen bir yorum bu paranoyayı ne güzel özetliyor : "Senin niyetin ne? Koyun postu giymiş tilki!"

Her korkak topluluk gibi bizim kırılğanlarımız da kendilerini "iyi hissetmek" için :

- 1) Ait olabilecekleri bir teşkilat,
- 2) Sorgulamadan itaat edecekleri liderler,
- 3) Teşkilatlarına bir anlam kazandıracak ortak düşman,
- 4) Ortak düşmanın imhasını meşru kılacak bir komplo teorisi,

arıyorlar.

TBMM Şiddeti Araştırma Komisyonu Uzmanı Adem Solak, Rahip Santoro'yu öldüren Trabzonlu O.A. ile yaptığı görüşmelerden aktarıyor:

Cesur biri olup olmadığını sordum. 'Sanırım cesaretliyim ama gece korkarım' dedi.

Annesi oğlunun, evin bir odasına girmediğini, bunun da tuhaf bir huy olduğunu önceden söylemişti. Sanık bir şekilde bu konuya geldi ve bunu bunu yapmasının nedeni olarak korktuğunu, eskiye dönmekten kaygı duyduğunu ifade etti. "Nasıl yani" dedim. Sanık, "Ben son bir yılda çok bilgi kazandım, kendimde büyük atılımlar gerçekleştirdim. O oda, çocukluk odamdı ve oraya girersem kazandıklarım kaybolur, çocukluk duyularıma dönerim diye korktum" dedi.

İkinci adım: Korkak ırkçı oluyor

Yukarıda tanıştığımız Türk genci korkak olmakta haklı. Zira kendine ve topluma bakışı günlük hayatına tekabül etmiyor. 1930'ların siyasî propagandalarından esinlenmiş yapay bir tarih bilinci ve [Osmanlı Fetişizmi](#) ile kavramaya çalışıyor değişen dünyayı.

Anadolu'da yaşamının kendine sunduğu binlerce kimliksele öğeden ödü kopan genç geniş ufuklar değil içine girip saklanacağı bir siper arıyor. İçinde kendisinden başka kimseye yer olmayan ve bir kere saklandı mı kıpırdayan her şeye ateş edebileceği bir siper.

Ancak böyle bir siper ona aradıklarını verebilir:

- 1) Başkalarının eleştirilerine maruz kalmamak,
- 2) Sorunlara barışçı çözüm arayanlarla alay edebilmek,
- 3) Bir "tanrı kadar" **muktedir**, bir çocuk kadar **masum** olabilmek.

Çünkü İnternet kafelerde oynadığı oyunlarda "ölse" bile yeniden jeton atarak "dirilmeye ve kaderine karşı koymaya" alışmış bir insan için hataların bedellerinin :

- 1) Para ve vakit kaybıyla,
  - 2) Başarısızlıkla,
  - 3) Günahla, ayıpla,
- ödendiği gerçek dünya yaşanması çok zor bir yer.

Bursa'da Kürtlerin yanı sıra [uzun saçlı erkekleri, rock müzik dinlenen bar ve kafeleri de hedef alan saldırılarda](#) Türk ırkçılarının ellerinde (Alman yoldaşları gibi) bira şişeleri olması bir rastlantı mı?

İrkçi olmasa ya alkolik ya da esrarkeş olacak olan bu gençlerin temsil ettiği sorun temelde ırkçılık değil sığınacak bir yer, bir madde, bir "kimlik".

Üçüncü adım: ırkçı katil oluyor

Almanya'da bir Türk işçisinin evini içinde çocuklarıyla birlikte yakan Neo Nazi Alman gencinin annesi gazetecilere dert yanıyordu:

"Elbette evde her zaman söylüyoruz Türklerden nefret ediyoruz diye. Bu gidip Türkleri yakmak için bir sebep değil ki".

İnsan evladını telefonda nasıl kucaklayıp koklayamazsa nefret ettiği bir insanı da kelimelerle dövemez. Türkiye'de hükümet üyeleri de dâhil birçok insanın bilinçsizce kullandığı hastalıklı bir ifade var : "**Sözün bittiği yer**".

Bu son derecede tehlikeli bir ifade. Zira sözün yetmediği noktada nöbeti beden ve fiziksel temas alır:

- 1) Şehit annelerinin hıçkıra hıçkıra ağlayışını saatlerce televizyonda göstermek,
- 2) Cenazelerde "*kanı yerde kalmayacak*" diye haykırmak,
- 3) "*Savaşmak için daha ne bekliyorsunuz, niye saldırmıyorsunuz?*" diye muhalefet yapmak,
- 4) Seçimlerde "*vatan satılıyor*" diye pankartlar taşımak,
- 5) "*Misyonerler hepimizi Hıristiyan yapacak*" diye raporlar hazırlatmak,
- 6) "*Yahudiler GAP'tan arazi satın almış*" diye ortalığı karıştırmak

bunları söyleyenleri, gösterenleri katil yapmaz. Ama iç dünyası bir kelebek kanadı kırılğanlığındaki gençlere şunu dedirtir :

"Madem siz yapmıyorsunuz, biz gerekeni yaparız" .

Tarihsel Acılar Üzerine Bir Kimlik ve Ulus İnşa Etmek(Özlem Yağız)

Üç hafta boyunca açık bir cezaevinin dünyanın en gelişmiş silahları ile bombalandığını, fosfor gazı ve uranyum dahil en vahşi yöntemlerle bir soykırım gerçekleştirilmeye çalışıldığını gören bizler defalarca belki kendimize şu soruyu sorduk. İsrail'in derdi ne!

Neden kendisi en acımasız şekilde soykırıma uğratılmış bir halk aynı vahşi yöntemleri bir başka halkın üzerine uygular? Neden İsrail'in kuruluşundan itibaren hiç bitmeyen bir yayılma ve katliam politikası vardır? Neden bu gün İsrail halkı yüzde doksanlarda bir çoğunlukla bu katliam ve soykırım politikalarını destekler? Neden ülkenin en güçlü iki partisinin Likud ve Kadima'nın oylarını arttırma yöntemidir şahin olmak? Ve neden hala bu ülke Yahudilik adına utanç verici katliamlar yaparken

yine azımsanmayacak şekilde İsrail dışındaki Yahudilerden destek alır?

Bu sorularla ilintili olarak ekranlarda, gazetelerde, internet ortamında şahit olduğumuz bu katliamların İsrail halkı nezdinde de büyük ölçüde kabul görmesinin getirdiği isyan duygusu ile zaman zaman kimi yazarlardan tasvip edilemeyecek sözler duyduğumuz da oldu. Genetik katillik üzerine yapılan açıklamalar gibi. Bu, ne bilimin, ne rasyonel düşünce tarzının ne de İslam inancının asla kabul edemeyeceği çirkin ve yanlış bir söylem tarzı. Eğer insanların bazıları genetik olarak kötülüğe daha fazla meyilli ise zaten adalet ve insanın kendi kaderi üzerinde söz hakkı diye bir şeyden söz edilemez. Adaletin olmadığı bir dünyada ise Tanrı'nın da anlamı yoktur. Dolayısı ile bu tür meselelere ırksal perspektiften bakmak her şeyden önce Allah'a iftira etmek olur.

Öyle ise bunca acımasızlığın, yaşanan bunca acının başka bir anlamı, daha derinlerde bir temeli olmalı. Modern dünyada siyonizmin İsrail devletinin kurucu ideolojisi olması, benimsenmesi hangi psikolojik ve sosyal faktörler ile oluştu? Bu

konuyu pek çok açıdan ele alabilmek mümkün. Kuşkusuz bu sebeplerin başında benim de çok büyük bir oranda katıldığım kadarı ile İsrail'in varlığını Amerikan emperyalizminden ayrı düşünemeyiz diye açıklayan yorumlar geliyor. Yaygın bir söylemle İsrail Amerika'nın Ortadoğu'daki jandarmasıdır. Muhtemelen bugün İsrail olmasaydı da bu jandarmalık görevini görecekti bir başka alternatif olacaktı. Ama İsrail oldu! Dünya Nazizm gibi korkunç bir tecrübe yaşadı. Ama nazizmi yaşayan uluslar uzun zamandır hastalıklarını atlattılar. Yeryüzündeki tüm ırkçı ideolojiler hızla kan kaybediyor ve değişen dünyaya bir şekilde ayak uydurmak zorunda kalıyor. Oysa İsrail sistemli bir şekilde siyonizmi hala sürdürebiliyor ve hala Siyonizm çok güçlü. O zaman bu zulüm tablosunda emperyalizmin ötesinde başka faktörler de olmalı. Ben İsrail'in bugün 'ideal' bir jandarma rolünü görmesini doğru zamanda, doğru yerde, doğru ulus olmasına bağlıyorum. Doğru yer ve zaman sözcüğü ile kast edilen son derece açık. İsrail'in kurucuları kuruluşunda Latin Amerika'dan Afrika'ya kadar başka seçenekler de olmasına rağmen bölgeden elini çekmek zorunda kalan koloniyalizmin çıkarlarına uygun olarak Filistin seçeneği üzerinde direnmişlerdir. Filistin doğru yerdir. Zaman da doğrudur: İkinci Dünya savaşının ardından yaşanan katliamların etkisi ile bir nevi dünyanın Yahudilere gönül borcu vardır. Ne yazık ki İsrail'in kurulmasına start verenler tam da kendilerinden bekleneni yapmış, vicdan azabının diyetini 'başkalarının' canı ve malı ile ödemişlerdir.

Burada can alıcı olan neden doğru ulus olduğudur. Bunun dünyanın dört bir tarafına dağılmış Yahudilerin kendilerine bir vatan inşa etmek için toprak araması ve İkinci Dünya Savaşının getirdiği travmanın etkisi ile sığınacak bir devlete ihtiyaç duymalarının haricinde birkaç farklı sebebi olduğunu düşünmekteyim. Birincisi Yahudi şeriatı Siyonizme dönüştürülmeye müsait, buna zemin hazırlayan bazı problemlerle doludur. Yahudilik çok sıkı ve ayrıntılı kanun maddeleri ile donatılmış sert bir şeriata sahip bir dindir. Bırakın Yahudilik'in bir nevi kanun kitabı olan Talmud'u sadece Tevrat'ın Tensiye bölümünü okuyan bir kişi dahi son derece sert emirler ve sıklıkla ceza olarak ölüm, taşlanma gibi cezalarla karşılaşabilir. Öyle ki Tensiye'de hahamları, kahin ve hakimleri dinlememek ve küstahlık etmenin cezası dahi ölüm olarak geçer. (Tensiye Bab 17 ayet 12) Tevrat oldukça insanı zorlayan şiddet içerikli cümlelerle doludur. (bknz. Tevrat-Yeremya, İşaya, Tensiye, Hezekiel, Mezmurlar bölümleri)

İkinci olarak Yahudilik özünde son derece dünyevi bir inanç tarzıdır. Adaleti bu dünyada sağlama iddiasındadır. Ölümsüzlükle ilgili öğretisi Yahudilerce hiçbir zaman tamamen kabul edilmiş değildir. Ortaçağın en büyük Yahudi mütefekkeri olan Maimonides ölümsüzlüğün gayri şahsi olduğunu iddia eder ki bu görüş hemen hemen ahiretin reddi anlamına gelir. Bu noktada Ali İzzet Begoviç Yahudilerce lanetlenmesine rağmen Yahudiliği en iyi anlayan filozofun Spinoza olduğunu iddia eder. (Bknz. Doğu ve Batı Arasında İslam sf.275 /Ali İzzet Begoviç) Belki de bu sebeple dünyevi hayat içerisinde oldukça kullanışlı ve üretkendir de. Nitekim tarihte büyük filozoflar, mucitler, yazarlar ve ticaret erbabı hep Yahudilerden çıkmıştır. Yine Ali İzzet Begoviç'in savıyla Yahudilik dünyevi karakteri sebebi ile her zaman kültüre iştirak etmese de uygarlığa her zaman iştirak ederler. Ama gözlerini yeryüzüne çevirmenin beşeri ilerlemenin ötesinde dezavantajları da vardır ki o da hesap ve ceza anlayışından uzak

olmanın getirdiği zulme açık, menfaatçi bir hayat tarzıdır. Bu noktada Yahudilik belki de kan bağına sahip olduğu materyalizmin ve pozitivistin hastalıklarını paylaşır.

Yine diğer semavi dinlerden farklı olarak bu dinin ırksal üstünlüğe dayalı inanç sistemine sahip olması da oldukça sorunludur. Aslında diğer dinlerin de birbirini kabul etmediği ve karışmaktan çok da hoşlanmadığı açık olmasına rağmen Müslümanlık ve Hıristiyanlık bu karışmama halini inanç temeli üzerine kurarken Yahudilik ırk temeli üzerine bina eder. Yahudilikte Yahudi olmanın temel şartı Yahudi ırkından olmaktır. Yahudi ırkından olmayan bir insan Yahudilik inancına sahip olamaz. Yahudi ırkından olmak için ise annenin mutlaka Yahudi olması gerekir. Dolayısı ile Yahudi bir kadın ile evlenmeyen bir erkek Yahudiliğe ihanet etmiş sayılır Yehova'nın seçtiği Yahudi ırkı ve bu ırka dost ve yardımcı olanlar makbul sayılırken bunun haricinde kalanlar tüm ırkçı fikirler gibi 'ötekini' tehlikeli görür ve dışlar. (Yine Talmut diğer ırklara muamele hususunda insanı dehşete düşüren ifadelerle doludur.) Bunun anlamı eski zamanlarda aşiretçi bir din anlayışı çağımızda ise modern bir aşiretçilik olan Faşizmdir. Burada kendisini Yahudilik inancına hiç bağlı görmeyen Siyonistlerin dahi dinsel söylemleri kullandığını seçilmiş ırk, vaad edilmiş topraklar gibi Yahudi dini ile ilgili temalara sığındığını gözlemleriz. Irkçı bir düşünce tarzı dinin getirdiği moral güç ile desteklendiği zaman çok daha tehlikeli olur. Tüm bu dinsel görüntünün altında tülü kaldırdığınız zaman ortaya çıkan kaba bir ırkçılıktır aslında. Yine bu noktada neden İsrail devletinin uygulamaları ile Nazilerin zulümleri bu kadar birbirine benziyor sorusunun da cevabı ortaya çıkar. Nazizm erken hayata geçirilmiş İsrail ruhudur.

Yahudi ulusu İsrail'in kuruluşu için doğru ulustur çünkü Yahudi kimliği ve İsrail ulusu tarihsel acılar ve ırksal zulüm görmürlük üzerine bina edilmiştir. Ve tüm mağduriyet ideolojileri gibi dışlayıcı, ötekine karşı tehdit algısı içerisinde var olmakta hatta bir arada olabilme gücünü bu tehdit algısından beslemektedir. Belki İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği yıllarda yaşanan katliamların etkisi ile böyle bir mağduriyet ideolojisinin oluşmaması mümkün değildi ama bu ideoloji bir ulus ve ırk için kurucu faktör haline geldiğinde kullanışlı olduğu kadar patolojik bir durum da doğurdu. Zaten ulus devlet olmak özünde diğer ulusları dışlamak ve ırkçı hassasiyetlere dönüşmek gibi bir hastalığı taşır. Öte yandan bir de şöyle düşünelim bir A şahsı sürekli olarak şöyle bir söylem tutturmuş olsun. Ben ömrüm boyunca hep acı çektim, zulüm gördüm, babam dövdü, öğretmenim kulağımı çekti, diğer öğretmenim sınıftan attı, kocam yapmadığını bırakmadı komşularım ihanet etti. Bir tane bile dostum olmadı hepsi bana zulmetti. Sürekli tekrar eden ta bebekliğine kadar inen bir mağduriyet söylemi ...Yolda bir oyuncakçı dükkanı görse çocukluk sefaletini hatırlıyor, sofrada tuz görse yemeğin tuzu yüzünden babasının kulağını çekmesi aklına geliyor, durmadan ve durmadan geçmişindeki acılarla beraber yaşıyor. Üstelik bu mağduriyet söyleminin aslı da vardır. A şahsı gerçekten bunları yaşamıştır. Yanlış olan kendi kimliğine dair tüm hatıralarının bu mağduriyet söylemi üzerine kurulu olması, zulüm ve acıları sadece kendi şahsına özgü bir hal haline getirmesidir. Böyle anakronik bir tarih anlayışı ne kadar sağlıklı bir kimlik doğurabilir. Sürekli tehdit altında, zulüm görmüş bir ırksınız. Yahudi kimliğini büyük oranda sürekli tarihsel acılar üzerine

kurmuşsunuz. Mısır'daki zulümler, Endülüs'teki katliamlar, Nazi mezalimi... Oysa her ulusun tarihinde bu tür acılar var. Ama sanırım bizde bu acıları sürekli söylemeleştiren bir tek Nihal Atsız tarzı vulgar milliyetçiler kaldı. Orta Asya'da Çinliler katletti, Anadolu'da Bizans bizi yedi bitirdi, yedi düvel bize düşman gibi...

Eğer sürekli geçmişindeki acılarla yaşayan hiç durmadan bunu dillendiren bir insan ile karşı karşıya olsa idik bunu hastalıklı bir durum olarak görür bu kişinin tedavi görmediği sürece normal bir hayat süremeyeceğini düşünürdük. Halbuki modern dünya dolabındaki cesetlerin de getirdiği bir vicdan azabı hissi ile durmadan ve durmadan tekrar eden bu mağduriyet hikayelerini ve paranoid korkuları, bu korkuların sahipleri ile beraber paylaşıyor.

Irak'ta bir buçuk milyon insan öldürülüyor, Filistin'den milyonlar kovalanıp sayısız insan katlediliyor ama ne Iraklıların akan kanı ne de İsrail devletinin zulümleri antisemitizm korkularının gölgesinden kurtulup görülebilir hale geliyor. Sayılara dökülürse son 15 yıl içerisinde yeryüzünde ne kadar Bosnalı, Arap, Afrikalı ya da Afgan öldürüldü. Peki katliam ve soykırım deyince neden hala bizlerin aklına gelen yegane isim Nazi kamplarıdır hala. Üstelik katliam ve zulüm makinaları her gün ve her gün kendini yeniden üretirken.

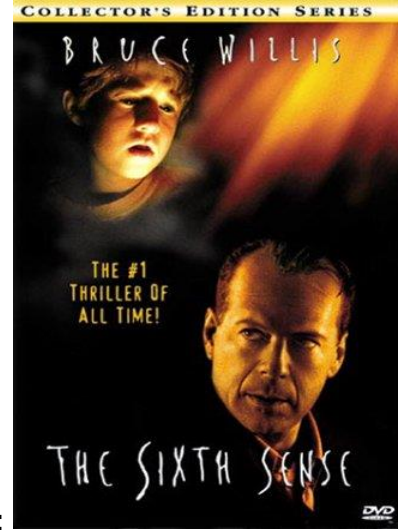
İsrail varlığını ve gücünü, Amerikan'ın çıkar düzeninden ve sahip olduğu ırka dayalı din anlayışından aldığı kadar tarihsel acılar üzerine inşa ettiği bir psikolojik 'halden' de besliyor. Dolayısı ile Yahudi halkına ve modern dünyaya sürekli telkin ettiği söylem şu: Bizler hep katledildik, çok acılar çektik, varlığınızı korumak için durmadan savaşmalı gerekirse en ölçsüz güç yöntemlerine başvurmalıyız! Ki zaten 27 Aralık'tan beri bizleri dehşete düşüren bir şekilde bu ifadeleri hem Olmert'ten hem Livni'den hem de bazı Yahudi dini liderlerden okuduk. Bu korkunun ne kadarı sahici ne kadarı bir iktidarı sağlamlaştırmaya yönelik işlevsel bir durum ifade ediyor bilinmez ama muhtemelen İsrail dışında yaşayan pek çok Yahudi ailenin de korkularına, güvensizlik duygularına ve İsrail'i kendileri için yegane sığınacak liman görmelerine sebep olmakta. İsrail'in çalıntı topraklar üzerine yıllarca zulümle inşa ettiği bu devletin sonu gelmez savaş ideolojisine rağmen hala her yıl dünyadan binlerce göç alması başka türlü nasıl yorumlanabilir ki?

Bir durumu tahlil etmek ne yaşanan acıları yok ediyor ne yapılan zulümleri meşrulaştırıyor. Belki burada artık insanlığın İsrail'in propagandasının etkisinde kalan halklara söylemesi gereken tam da geçmiş acıları içerisinde korkularla yaşayan kendi korkularını çocuklarına aşlayan komşumuza söylememiz gereken ile aynı: Yeter artık geçmişteki acılarının içerisinde hapsolmuş bu hastalıklı halinin tedavi edilmesi zamanı geldi. Hastalığınla hem kendi çocuklarına acı çektiriyor hem de etrafına zarar veriyorsun!

Ax! Welate min – Ah! vatanım(Mehmet Yılmaz)

Başrollerini [Bruce Willis](#) ve [Haley Joel Osment'in](#) paylaştıkları [Altıncı His](#) adlı unutulmaz film birbirinden çarpıcı sahnelerle dolu. Ancak hiç kimsenin aklından gitmeyen bir kare varsa o da Anna Crowe'un ([Olivia Williams](#)) elinden kocasının alyansının yere düştüğü ve kendini canlı zanneden Dr. Malcolm Crowe'un (Bruce Willis) çoktan öldüğünün (seyircilerle aynı anda) farkına vardığı sahne.

Filmin senaristi [M. Night Shyamalan](#) ölü insanlarla canlıları bir arada, aynı evde, şehirde "yaşatmak" için ilginç bir çözüm bulmuştu : Ölüler canlıları görebiliyor ama onlar tarafından görülemiyorlar ve tabii duyulamıyorlardı. İşte sözünü ettiğimiz sahnede Dr. Malcolm Crowe bu korkunç duyguyu tecrübe ediyordu : Yok sayılmak.

Bir insan için tahammülü hakareten daha zor bir şey varsa o da **yok sayılmak**. Fiziksel bir saldırıya uğramak bile yok sayılmaktan daha kolay. Bir an için Shyamalan'ın atmosferinde farz edin kendinizi : Aynaya baktığınızda kendinizi göremiyorsunuz, eşyalarınızın üzerini yavaş yavaş toz kaplıyor... Sevdikleriniz yokluğunuza alışmış, siz onları görüyorsunuz ama onlar sizi görmüyor. Komşularınız size selam vermiyor. Çocuklarınız sizi çağırıyor yere düşünce...

Bu duruma maruz kaldığınızda var olduğunuza kendinizi ve çevrenizi ikna etmek için bir şeylerin yerini, şeklini değiştirmeye çalışabilirsiniz söz gelimi. Ancak uzun

süre bu durumu yaşayan bir insanın çıldırması hatta cinnet geçirerek saldırganlaşması bile beklenebilir.

Yok sayılmanın bedeli

[Hapishanelerdeki tecrit hücrelerinde](#) mahkumların akıl sağlıklarını yitirmeleri, uzun süre işsiz kalan insanların çevreleriyle ilişkilerinin bozulması hep bu "**yok sayılma**" denen bir tür pasif saldırının sonuçları. Var olma isteği öyle güçlü bir istek ki insan eğer sevilmiyorsa nefret edilen, korkulan biri olmaya bile razı.

İşsiz güçsüz, yer edinememiş gençleri gözlediğimizde de teorimizin doğrulandığını görüyoruz : Sırf elinde salladığı bayrağın renkleri başka bir futbol takımını temsil ediyor diye **Müslüman, Türk, hemşehri ve yaşıt olan iki insanın** birbirlerine taşlar, sopalar hatta döner bıçaklarıyla saldırması başka nasıl açıklanabilir? Ağaçlara, helâ duvarlarına yazı yazan, telefon kulübelerine, otobüs duraklarına saldıran insanların imdat çığlığını duymamak ne mümkün?

"Hey! Bana bakın! Ben varım ve buradayım! Beni yok saymayın artık!"

"**Ben bir hazine idim, bilinmek istedim**" diyen iradenin sıfatlarının tecelligâhı olan kullar yok sayılmayı nasıl hazmedebilirler?

Yunanistan'da yaşayan Türkler bir Yunan devlet adamının ağzından "Yunanistan'da Türk yoktur, onlar Osmanlının zorla Müslümanlaştırdığı Yunanlılardır" lafını duyduğu zaman ne hisseder? Türk Tarih Kurumu başkanı [Halaçoğlu](#) "[Alevi Kürt](#) yoktur, onlar aslında dönme Ermenilerdir" diye konuştuğunda [kırılmış olan kalplerin tamiri](#) bir insan ömrüne sığabilir mi?

Ulus-devlet açmazı

Osmanlı olmanın dedelerimize ve ninelerimize sağladığı en büyük lüks belki de "*var sayılma - devlet tarafından olduğu gibi kabul edilme*" lüksü idi. Zira Osmanlı devletinin kurucuları dinî ve etnik aidiyetlerin son derecede **dinamik ve duygusal (=mantık dışı)** yapılanmalar olduğunun farkındalardı. Ulus kavramı gibi bir aidiyet duygusunun strateji ve mantık çerçevesinde kurulmuş, soğuk, katı bir kurum olan devlet ile ilişkilendirilmesinin yanlışlığını anlamışlardı.

Bu bağlamda Roma veya Osmanlı gibi yapılanmaların sahip oldukları **siyasî zekâyı** günümüzün ulus-devletlerinde bulamıyoruz. O siyasî zekâ ki büyük imparatorlukların geniş coğrafyalara ve büyük olduğu kadar heterojen halk kitlelerine asırlarca hakim olmalarını sağladı. Hem de bugünkü teknolojik imkânlara sahip olmadan. Daha açık bir deyişle **farklı dinden, ırktan ve etnik kökenden insanları bir arada yaşatma** kapasitesi diye tanımlayabileceğimiz bu siyasî zekâ adalet-ihsan eksenine dayanıyordu.

Ulus bilinci kamulaştırılabilir mi?

Ulus algısının devlet kurumu ile ilişkilendirilmesi gerçekte sorun üretebilecek bir

yaklaşım. Bir ulusun fertleri arasında ulus algısı bölgeden bölgeye değişebilir. Bu algı zaman içinde de evrim geçirebilir. Meselâ Türklük kimileri için daha çok coğrafi bir bağ iken başkaları için kan bağı ile öne geçebilir. İstanbul'da

yaşamayan bir çok Türk için "**Yahudi Türk**" veya "**Hıristiyan Türk**" ifadeleri anlamsız olabilir. Üstelik bu algı önümüzdeki on yıllarda da değişecek toplumun kendisi gibi. O halde devlet ile halkın ilişkilerini ulusal aidiyet üzerine oturtmak eninde sonunda gerginlik üretecektir.

Pascal Salin'in [Libéralisme](#) adlı kitabının 11ci bölümünde belirttiği gibi :

"...20ci yüzyıl başında devletçiliğin altın çağı diyebileceğimiz bir dönemde milliyetçilik ve ırkçılığın doruğa tırmanmış olması rastlantı olabilir mi?"

...

Ulus bir topluluğa ait olma duygusundan doğar. İşte bunun için ulus devlet anormal, mantık dışı bir oluşumdur. Duygular kamulaştırılmaz. Her kamulaştırmada olan yine olur : Devlet kendi yararına bir tekel kurar ve onu savunur. Bunu savunmak için yerel farklılıklara, özel kimliklere savaş açar... Bunun örneklerinden biri de Fransa'da 19cu yüzyılda Cumhuriyetçi eşitlik adına yerel dillerin yok edilmesidir.

...

Ulus devlet [aynı zamanda] kişileştiriliyor da. Tabi bu ulus ile devletin aynılaştırılmasını da kolaylaştırıyor. Meselâ 'Fransa karar verdi' veya 'Fransa ihracat yaptı' deniyor... Aslında bütün bu aynılaştırma çabalarının bir amacı var o da ulusun devlete ait olduğu fikrini insanlara kabul ettirmek..."

"Başörtüsü sorunu" ve "Kürt Sorunu"

« Kürt Sorunu » terimi tuhaf bir lâf. Adeta sorun Kürtlerin Kürt olmasından kaynaklanıyormuş gibi bir önkabul içeriyor. Mayınlı bir kelime gibi, her an elimizde patlamaya hazır. Hava kirliliği sorunu, trafik sorunu, ... Böyle bir başka mayınlı ifade de "Başörtüsü sorunu". Sanki sorun insanların başını örtmesinden geliyormuş gibi. **Dindar Yahudilerin ve Hıristiyanların da başlarını örttüğünü** ve Osmanlı topraklarında bunu asırlarca yaptıklarını hatırlarsak bu iki sorun arasında bir benzerlik dikkati çekiyor :

- « Kürt Sorunu » Kürtlerden mi kaynaklanıyor yoksa "Öz Türk olmayanların, Türk vatanında bir hakkı vardır; o da hizmetçi köle olmaktır" diyen zihniyetten mi? (Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk adalet bakanı olan Mahmut Esat Bozkurt, Anadolu gazetesi 18 Eylül 1930)
- "Başörtüsü sorunu" başını örtenlerden mi kaynaklanıyor yoksa "kamusal alan" kavramından mı?

Vatandaşlarını belirli kalıplar içine sokma çabası olan devletlerin farka tahammülleri azalıyor. Zira bireysel ve yöresel farklılıklar rejimin ulusu kamulaştırma projesinin yürümediğini ispat ediyor. Bu **aynılaştırma-standart "Türk yaratma"** projesine her muhalefet rejimin düşmanı oluyor:

- Ermenilerin kiliselerini tamir etmeleri engelleniyor,
- Hıristiyan vakıfların mallarına el konuyor,
- Aleviler yok sayılarak Sünni nüfus içinde asimile ediliyor,
- Kürtçe yasaklanıyor,
- Başörtülü kızlar üniversitelere sokulmuyor.

Bir yandan "**%99.99'u Müslüman bir ülkeyiz**" diyerek Alevilerin farkı yok sayılırken diğer yandan laiklik adına namaz kılanlar potansiyel fanatik olarak gösteriliyor. Gayri Müslimlerden geriye kalanlar gayri-sünnî, onlardan arta kalanlar da "dindar" ve "modern" olarak ayırd ediliyor.

Büyük resim

Bize bu sahte sorunları dayatanların istedikleri açıdan bakmak yerine bir adım geri atarak resmin tamamını gördüğümüzde şunun bilincine varıyoruz : Müslüman, Hıristiyan, Kürt, Ermeni, Çerkes, başını örten örtmeyen bir sürü insan aynı ailede, apartmanda, iş yerinde yaşıyor, çalışıyor, evleniyoruz. Günlük hayatlarımızın GERÇEK SORUNLARI birbirine benziyor :

- Karnımızı doyurmak,
- Kiramızı ödemek,
- Çocuklarımıza bizimkinden daha iyi bir hayat sağlamak.

Adına devlet dediğimiz ve kendi işlerimizi görmek için kurduğumuz bir kurum her gün gezindiğimiz yollara, çarşı, pazar ve meydana bir takım kırmızı çizgiler çekiyor :

*"Ne Mutlu Türküm" diyenler ve demeyenler hattı,
Başını örtenler ve örtmeyenler hattı,
Ermeni olduğunu çaktırmayanlar ve ötekiler hattı,
....*

Bir bakıyorsunuz ki enişteniz birinci çizginin, kuzeniniz ikinci çizginin arkasında kalmış! Peki biz bu kırmızı çizgileri hiç çizmeseydik daha iyi olmaz mıydı?

"Temel ilke", "kurucu prensip", "olmazsa olmaz" gibi isimler verilen bu kırmızı çizgiler uçsuz bucaksız bir özgürlük alanını bir satranç tahtası gibi karelere bölüyor. Gerçekte bir zenginlik olan renkli kimliklerimiz yüzünden biz sıradan insanlar **kurallarını bilmediğimiz bir satranç oyununun piyonları oluyoruz**. Komplo teorileriyle gölgemizden korkar hale geliyoruz.

Kimliğimizin derdi devletimizi neden gerdi?

Gece yarısı bildirisinde söylenen "Ne Mutlu Türküm demeyen herkes Türkiye Cumhuriyeti'nin düşmanıdır ve öyle kalacaktır" sözünü kaleme alanlar bizleri omuzlarımızdan tutup silkelemek, "hey dostum, sen Türksün! sen Türksün!" demek istediler belki de? [Yeni anayasada](#) kime Türk deneceği de ateşli tartışma konusu oldu.

Kimlik kavramı gerçekte son derecede psikolojik hatta mahrem bir olgu. Buna devletin organlarının karışmasının ve ülkenin bu kadar gerilmesinin sebebi nedir?

Bir kere kimlik bir dert, bir sorun bile değil birçoğumuz için. Kimlik bir süreç. İnsanın kendini arayış süreci. Geleceğe ve geçmişe bakış tarzı. Anne tarafından [Arnavut](#), baba tarafından [Çerkes](#) olan bir Türk hem [Kafkas](#) hem de [Balkan](#) halklarına yakınlık duyabilir. Oralara hiç gitmese bile düşünleri, yemekleri

onlarınkine benzer. Aynı Türk [Orta Asya'ya](#) hatta sırf Türkçe konuştukları için [Sibirya'da](#) yaşayan [Yakut Türklerine](#) de sempati duyabilir.

şu halde Anadolu'daki Ermeni kiliselerine Müslüman bir Türk'ten farklı duygularla bakan bir [Ermeni](#) kızı neden Türkiye'nin düşmanı olsun? Neden bir Çerkes doktor veya Kürt mühendis "Orta Asya'dan gelen atalarımız" diye konuşmak zorunda kalsın? [Mübadele yıllarında Yunanistan'dan](#) kopartılan Türklerin Yunanca konuşmaları, o müzikte ve mutfakta kendilerini bulmalarından daha doğal ne olabilir? Ve buna devlet neden karışır?

Hangi insanların kimlikle "bir problemi" olabilir?

"Kimlik Sorunu", "Başörtüsü sorunu" ve "Kürt Sorunu" gibi deyimler hastalıklı, çarpık bir dünya görüşünün ürettiği **YAPAY SORUNLARIN** ifadesi. Bunları virüslü, mayınlı, her an sirayet edebilecek veya patlayabilecek ifadeler gibi azamî dikkatle kullanmalıyız. Bu tür fikir kirliliklerinin ülkemize verebileceği zararları daha iyi kavramamız açısından Türk Solu Dergisi'nde yayınlanan "[Kürt istilası](#)" adlı [paranoyak makaleye](#) ve çizdikleri haritalara bakılabilir.

Başlangıçta değindik, var sayılmak, dikkate alınmak, saygı görmek insan olarak hepimizin temel bir ihtiyacı. Bu saygıyı ailemizden, işyerimizden, komşularımızdan bulamadığımız zaman ne olur? Ortaya iyi, güzel ve doğru adına bir eser koyamayan insanlar ölmüş atalarının çürümüş kemiklerinde bir teselli, bir sığınak ararlar.

"Kendimi kenarları kalın çizgilerle çizilmiş bir çemberin içine hapsetmek istiyorum" diyen, kimliği bir algılayış süreci olarak değil de bir sığınak olarak gören insanlar için gerçekten bir dert olabilir bu kimlik konusu.

Sözünü ettiğimiz insanlar dışında kimlik problemi olanlar ulus-devlet modeline sınımsız yapışan oligarşi ve onun teorisyenleri. Liberal Düşünce Topluluğu'ndan Mustafa Erdoğan'ın bir [makalesinden](#) aldığımız ulus devlet modelinin zayıflığını dile getiren şu satırları okunmaya değer :

"Esasen modern devletler esas olarak "ulus" temelinde kurulmuş olan devletlerdir. Uluslar ise hiçbir yerde verili gerçeklikler olmayıp devletlerce şu veya bu ölçüde inşa edilmiş kolektif kimliklerdir. Bu inşa süreci devletin egemenlik alanındaki bütün halkların ve toplulukların etnik ve kültürel bakımdan homojenleştirilmesini zorunlu kılmıştır. Modern ulus devletin bu özelliğinin, toplumun çoğunluğundan etnik, kültürel veya dinî olarak farklılaşan topluluklar için bir dezavantaj oluşturduğu açıktır. Bu durum, tabiatıyla söz konusu grup

veya topluluklarda genel toplumdan farklı olduklarına dair bir kimlik bilinci yaratmış veya zaten var olan bu bilinci pekiştirmiştir"

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllarda bütün Avrupa milliyetçilik akımlarıyla sarsılıyordu. İmparatorluklar bölünüyor, yeni kurulan devletler tarihte hiç var olmamış milletler oluşturmaya çalışıyorlardı ulus devletlerini meşru kılmak için. [Atatürk](#) ve çalışma arkadaşları Avrupa faşizminin temsilcileri olan [Mussolini](#) ve [Hitler](#) ile çağdaştı. Bugün [Tayyip Erdoğan](#) veya [Abdullah Gül](#) nasıl piyasa

ekonomisi ve küreselleşme dışında hareket edemezse Atatürk de o atmosfer dışında hareket edemezdi.

Meselâ [1870'lerde İtalya'nın bağımsızlığı için mücadele](#) eden İtalya halkları (Sicilya, Lombard ve Venedikliler...) Prusya'nın Fransa'yı yenmesinden faydalanarak Fransız ordusunu ülkelerinden dışarı attılar. Ancak birleşmeden sonra öyle şaşkına dönmüşlerdi ki Mark Twain'in alaylarına bile maruz kaldılar : *"İtalya politika piyangosundan bir fil kazandı ancak onu nasıl besleyeceğini bilmiyor!"*. Garipliğin farkında olan Milli Kurtuluş Hareketi liderleri daha gerçekçiydi : **"İtalya'yı yarattık, sıra İtalyanları yaratmada!"**

Samsun'a bir "güneş gibi" doğanlar, Türk milletini "yoktan var edenler" de acaba demişler midir **"Türkiye'yi yarattık, sıra Türk Milletini yaratmaya geldi"** diye? Peki yeniden yaratılmak istemeyen, ALLAH tarafından yaratılmış olmakla yetinenleri ne yaptılar? Yok mu sayıldılar?

Lazlar, Çerkesler ve Kürtler nasıl "yok" oldu?

Atatürk 1 Mayıs 1920 tarihli Meclis konuşmasında, *"Meclis-i alinizi teşkil eden zevat yalnız Türk, yalnız Çerkes, yalnız Kürt, yalnız [Laz](#) değildir. Fakat hepsinden mürekkep (oluşan) anasır-ı İslamiye"dir, samimi bir mecmuadır"* diyordu.

Bugün ise bu mücadele okul çocuklarına ["Türk" Kurtuluş Savaşı](#) diye öğretiliyor. Lazlar, Çerkesler ve Kürtler yok sayılıyor. Aradan geçen yıllarda ne oldu?

Atatürk'ün 1920'de sarf ettiği sözler öyle rastgele, durumu kurtarmak için söylenmiş sözler değildi. Millî mücadelenin rengi daha baştan belirlenmiş, yeni kurulacak düzende İslam'ın rolü ve Kürtlerin yeri de siyah mürekkep ile beyaz kağıt üzerine defalarca yazılmıştı.

Acaba Atatürk ve "dava arkadaşları" ulus devlet projelerini halktan gizlediler mi? Meselâ Can Dündar'ın ["Kızıl tepeli kalpak"](#) adlı belgeselinde anlattığı gibi Stalin'e ve komünizme göz kırılması sadece taktik ise İslâm kardeşliği de aynı kategoriye konabilir mi?

Tabi bu soruya "evet" demek aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu sırasında halkın aldatıldığı anlamına geliyor. Ortaya atılabilecek ikinci bir tez ise şu : Bir çok bakımdan Osmanlı sayılabilecek bir devlet kurulacaktı. Ama İngiltere ve Fransa, Halife sayesinde Müslüman sömürgelere liderlik edebilecek bir Türkiye istemedi, Lozan'da bunun için bastırdı. Gerçekten de Lozan süreci üzerine

yazılmış bir çok eserde İnönü'nün Avrupalılarla özel görüşmeler yaptığı ve Atatürk ile telgraflaştığı, bütün bilgileri Türk heyetinin diğer üyeleriyle paylaşmadığı yönünde ayrıntılar var.
Demek ki elimizde iki ihtimal var :

- 1) Elit subaylar kargaşadan istifade ettiler ve 1930 model Avrupa ulus devletlerini örnek alarak, halka rağmen halk için bir devrim yaptılar,
- 2) Osmanlıyı kurtarmak için yola çıkmış Osmanlı subayları Avrupa'nın devlerine direnemediler Batı emperyalizminin denizaşırı çıkarlarını tehdit etmeyecek,

"Müslümanlığı ehlileştirilmiş" bir devlet kurdular. (Hilafet'in kalkması, Diyanetin kuruluşu, Millet kavramının dinî anlamını boşaltarak etnik içerik ile doldurulması, Milliyetçiliğin devlet ilkesi yapılması...)

Millî Mücadele ne kadar ulusaldı?

Kurtuluş Savaşı'nın "anayasası" sayılabilecek belgeler var. Erzurum ve Sivas kongre tutanakları, savaştan önce ve savaş sırasında çekilmiş telgraflar, gizli yazışmalar...

Meselâ mart 1919'da toplanan [Erzurum Kongresinde](#) ne dendi? Ne kararlar alındı?

"1- Tırabuzon Vilâyeti (Rize, Tırabuzon, Gümüşhane, Giresun, Ordu) ve Canik (Samsun) Sancağı'yla, Vilâyâtı Şarkıyye nâmını taşıyan: (Bayazıd/Ağrı ili Erzurum, kuzey Bingöl, Kiğı, Yusufeli ve Bayburd'u içine alan) Erzurum, (Amasya, Tokat, Şarkîkarahisar/Şebinkarahisar, Sivas/Merkez Sancaklarıyla) Sivas, (Siverek, Diyarbakir, Mardin ve Palu kesimini içine alan) Diyarbakir, (Adıyaman, Malatya, Dersim/Tunceli, Harput/Elaziz'i içine alan) Mâmûretlazîz, (Hakâri ve Van illerini içine alan) Van, (Si'ird, Bitlis/Merkez, Muş ve Güney Bingöl/Genç bölgelerinden kurulu) Bitlis Vilâyâtı ve bu saha dahilindeki (Erzincan ve Samsun gibi) Elviyei Müstakille, hiçbir sebep ve bahâne ile, yekdiğerinden ve Cami'ai Osmâniyye'den ayrılmak imkanı tasavvur edilmeyen, bir külldür.... Şarkî-Anadolu Vilâyetleri'nde de, ekseriyyeti kaahireyi İslâmlar teşkîl eden; ve harsî, iktisâdî tefavvuku Müslümanlar'a 'aid bulunan; ve yekdiğerinden gayrikaabili infikâk özkardaş olan ..."

Kürtlerin yaşadığı bölgeler de anılarak "Cami'ai Osmâniyye" ve etnik değil dinî anlamı olan "millet" kavramına vurgu yapılıyor. Ortada "Türk milleti" diye bir şey yok.

Peki 4-11 eylül tarihlerinde yapılan [Sivas Kongresi'nde](#) ne kararlaştırıldı?

- Azınlıkların her türlü güvenliği sağlandığından siyasi egemenlik ve toplum dengesini bozacak ayrıcalıklar verilemez.
- Mondros Mütarekesi imzalandığı tarihte sınırlarımız içinde bulunan, halkı Müslüman olan topraklar üzerindeki tarihi, irkî, dini ve coğrafi haklarımıza saygı gösterilmesini ve bunlara aykırı girişimlerin geçersiz hale getirilmesini bekleriz
- Millî vicdandan doğan cemiyetler birleşmiş, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adını almıştır. Bu cemiyet her türlü fırkacılık cereyanlarından, şahsi ihtiraslardan uzaktır. Bütün Müslüman vatandaşlar bu cemiyetin tabii üyesidirler.

Ne kongre kararlarında ne de Atatürk'ün yaptığı açılış konuşmasında "**Türk milleti**" diye bir söz yok. Türklükten bahis dahi yok. "**Yoksa bu ulusal bir mücadele değil miydi?**" diye sormak geliyor insanın aklına.

Aslında mutlaka okunması gereken başka bazı [belgelerde](#) Türk ve Kürt kelimeleri geçiyor ama söylenenler bugün bize dayatılan resmî tezlerle çok uyumlu değil :

"MÜDAFAAİ HUKUK CEMİYETİ
ERZURUM ŞUBE KONGRESİNE GİZLİ RAPOR
Türk ve Kürdün kimliği

Doğu Vilâyetleri tarihi Kürt ile Türkün ortak faaliyetinin ürünüdür. Bugün de Doğu Vilâyetleri'nin kimliği, bu iki kardeş kavmin kimliğinden ibarettir. (...) Doğu Vilâyetleri'ndeki Türk ile Kürdü ayırmak tabîi değildir ve imkânsızdır. İktisadî, dinî, kültürel bir surette birbiriyle iç içe geçmiş olan Kürt ile Türkün aynı zamanda akrabalık ve diğer toplumsal sebeplerle de kanlan o kadar karışmıştır ki, bir Kürt aynı zamanda bir Türkün dayısı, halazadesi, damadı, eniştesidir. (...) Doğu Vilâyetleri'nde Türk Kürtsüz, Kürt Türksüz yaşayamaz. Musul'un güneyinden başlayarak Urfa'ya, Halep'e ve Hazer denizinden Küçük Asya'ya kadar uzanan arazide Türkler çoğunluğu oluşturmakta ve Kürt toplulukları bu iki çizgi arasında Türklerle karışmış bir halde bulunuyorlar. Şu tabiat ve arazi durumu dikkate alınır, geçmişte olduğu gibi gelecekte de, Türk ile Kürdün aynı tarih, aynı menfaat, aynı hayat sahibi olacaklarını kabul etmemek mümkün değildir. Bu kadar derin ve esaslı bağlarla birbirine bağlı bulunan Doğu Vilâyetleri Türkü ile Kurdunu ayırmak her ikisini de Ölüme mahkum etmek demektir. (...) Doğu Vilâyetleri'ndeki İslâm varlığının devamı, ancak Türk ile Kürdün ittifakına bağlıdır. Bu ittifak -her ne surette olursa olsun- bozulduğu gün bizim için kesin ölüm dakikalarına girilmiş olur.

8 Haziran 1919*

Vilâyatı Şarkıye Müdafaa-i Hukuku Milliye Cemiyeti Erzurum Şubesi'nin 17 Haziran 1919 Kongresine verdiği rapor. (Bekir Sıtkı Baykal, s.45)

*17 Haziran'da toplanan Kongre'ye sunulan Rapor'un üzerine Cevad Dursunoğlu'nun el-yazısıyla 8 Haziran 1919 tarihi düşülmüş."

Sevres anlaşması sırasında Kürtlerin tutumu

Kürt Aşiret Liderleri Sevres antlaşmasını protesto ettiler. Yani Ankara'ya verdikleri sözleri tuttular, Avrupa'dan esen milliyetçilik rüzgârlarına kapılmadılar.

Osmanlı mülkü için paylaşım kavgası yapılan Sevr Konferansına, milliyetçi entelektüellerden oluşan bir grup Kürt temsilci de katıldı. Başlarında Osmanlı ordusunda görev yapmış bir Kürt olan Şerif Paşa vardı. Amaçları Ermenilerle anlaşıp "Kürt Devleti" kurmak için Avrupa'dan izin ve destek almaktı. Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması'nın 62. maddesi, "Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere yerel otonomi" verilmesini öngörüyordu. 64. madde ise "Kürt halkları'nın "Türkiye"den bağımsızlık elde etmeleri'nin yolunu açıyordu. Ne var ki "Jön" Kürtler, Avrupalı diplomatlardan aldıkları desteğin bir benzerini güneydoğu Anadolu'da bulamadı. Kürtler arasında bu habere duyulan şiddetli tepki, Paris'e bir seri telgrafın yollanmasına sebep oldu. Bu telgraflarda Kürtlerin Türklerden ayrılmak istemediği, iki halkın kardeş olduğu savunuluyordu. Erzincan'dan 10 ayrı Kürt aşiret lideri, Fransız Yüksek Komiserliğine, Şerif

Paşa'nın hareketlerini protesto eden bir telgraf yolladı. Benzer telgraflar Ocak 1920'de, Milli Misak'ın kabulünden iki gün önce, Osmanlı Parlamentosu'na da yollandı. Mart 1920'de İslami dayanışmayı vurgulayan ve Kürtlerle Türkleri ayırma çabalarına karşı çıkan bir deklarasyon, 22 Kürt aşiretinin lideri tarafından imzalandı.

Şehitlerimizin kanı helal mi?

Yazının başında insanları yok saymanın pasif bir saldırganlık olduğuna ve buna maruz kalan insanların şiddete yönelebileceğine değindik. İzleyen paragraflarda ulus kavramının kamulaştırılamayacağını, ulus devlet modelinin mevcut sorunları çözmek şöyle dursun yenilerini eklediğini anlattık.

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu için "**olmazsa olmaz**" bir koşuldu. Bu savaşın kazanılması için gereken ittifak Osmanlılık'ta bulundu. Osmanlı Devleti belki resmen yıkılmıştı ama Osmanlı vatandaşı olarak doğmuş milyonlarca insan hayattaydı. Kurtuluş savaşının savaşçıları Osmanlıydı.

Bugün ülkemiz geçmişte verdiği ancak sonradan tutmadığı bazı sözlerin sıkıntısını çekmekte. En yoğun biçimde gündemi işgal gelen "Başörtüsü sorunu" ve "Kürt Sorunu" şunları akla getiriyor :

- 1)** Kürt şehitler Kürtçe'nin yasaklanacağını, torunlarının "Varlığım Türk varlığına armağan olsun, Ne mutlu Türk'üm" diye haykırmak zorunda kalacağını bilselerdi yine canlarını verirler miydi bu vatan için?
- 2)** Kurtuluş savaşında ölen şehitler yeni kurulacak devlette kadınların başörtülerinin yasaklanacağını bilselerdi gene hayatlarını feda ederler miydi? Ölmeden önce onlara Türkiye'de namaz kılmanın, Kur'an kurslarının, mescitlerin, ilahî okuyan kızların sorun haline getirileceği söylenseydi aynı gönül rahatlığıyla ölebilirler miydi?

Eğer bu sorulara samimiyetle "evet" diyemiyorsak şehitlerimizin de haklarının helal olduğunu söyleyemeyiz. Bu Müslümanlar için çok tehlikeli bir durum arz eder. Zira vefa borcu başka borçlara benzemez. Vefa hamd duygusunun tecellisidir. Hamd etmek ise insanı şirkten korur.

Welate Min

*Dibejin ku zor e diltezin ji bo welat
Tu car xelasnabe ev çiroke şewat
Ez bibinim bi çare xwe carkedin welate xwe
Ez bibinim bajare xwe newal ü çiyayen xwe
Welate min, ax pir düre, welate m ikerba dile min
Ax welate min, ax welate min
Pir dur e welate min*

VATANIM

*Diyorlar ki zordur, vatan için yürek sızısı
Hiç bir zaman bitmez bu ateşli (acıklı) hikaye
Ben göreyim gözümle bir daha vatanımı
Ben göreyim şehrimi, vadi ve dağlarımı
Vatanım ah çok uzaktır, vatanım yüreğimin acısıdır.*

*Ah vatanım, ah vatanım
Çok uzaktır vatanım.*

Bu yazı Haydar Eren ve Mehmet Yılmaz'ın ortak projesidir.

Düşündürücü yazılar

[Salata](#) (Tarık Suat Demren)

[Kurtuluş Savaşı'nda Kürt Politikası](#) (Ömer Gürcan)

[Tarihsel Türk-Kürt ittifakı](#) (Hasan Özgüneş)

Kürtlerden korkuyorum, öyleyse varım! (Mehmet Bahadır)

Ülkenin en temel sorunlarından birisidir kürt meselesi. Hatırlayınız, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün bayram namazını Diyarbakır Ulu camiinde kılma ve halkla bayramlaşma programı aniden iptal edilmemiş miydi? Hakeza Başbakan bile güneydoğuya giderken zorluklarla ve birtakım engellerle karşılaşmadı mı ? Peki ya bizler, Şırnak, Bitlis, Tunceli vs... illere gidelim de, bir tatil yapalım diyebiliyor muyuz? Sonuçta yurt, gidebildiğin zaman senindir. Gidemediğin yer senin değildir. Bunu öğretmemiş midir ders kitaplarımız? "Orda bir köy var uzakta" şarkısı yoksa Güneydoğu için söylenmişti de haberimiz mi yok? Demek ki

ortada bir mesele olduğu aşikar.

Öncelikle meseleye teşhis koymak ve rahatsızlığın kaynaklarını araştırmak, başarılı bir tedavinin ilk adımı olacaktır.

Bu yazı, ufukları genişletme ve çözüme katkı yolunda (öyle olmasını ümit ediyorum) sadece bir bakış açısı önerecek. Zira tek ve mutlak doğru yoktur. Farklı doğrular da vardır. Evet sadece bu söylem bile, ülkede hoşgörü ve diyalog kapılarını açmaya, empati olgusunu geliştirmeye ve barış köprülerini inşa etmeye yetebilir.

Meselenin temeline inildiğinde, kürt meselesinin altında, Ulus-Devlet sevdası yattığı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu yapı içerisinde tüm ötekiler düşmandır. Ama Kürtler daha çok düşmandır. Çünkü Kürtler, ulus devlet projesinin en habis ur'u olarak görüldüler. Nitekim Cumhuriyet projesinin başarısızlığının ve kurgulanan formatın tüm vatandaşlara zorla dayatılmasının bir sonuca ulaşamayacağına da bir göstergesi oldu Kürtler.

Her ulus devlet en azından belli konularda, tek tip bir toplum ister (konformizm). Bunu oluşturmak için de kanının son damlasına kadar savaşmaya ve and içmeye karar verilir. **"Halk için halka rağmen"** klişesiyle birçok gayri hukuki yollara ve entrikalara başvurulur bu kutsal devlet ve dava uğruna!...Ulus devletler tarih içinde az ya da çok bu süreci yaşamışlardır.

"On yılda on beş milyon genç yaratmanın" anlamı budur. Tek tip insan, tek tip toplum modeli. Eğitim kurumlarımızda bu kutsal davanın! en önemli propaganda aracı olmuştur. Köy enstitüleri ve halk evleri de bu amaca hizmet eden nadide kuruluşlarımızdandır. Sözde Millet'in efendisi köylülerimiz yine köylerinde kalmak şartıyla, CHP militanı ve birer rejim bekçisi olarak, sisteme dahil edilmişlerdir.

Bir sonraki yazımda anatomisini çıkarmayı düşündüğüm Ulus devletler de artık kendi kendine tapınmağa başlayacaktır. Bireyselleşen insan, hikmeti kaybedecek

manayı kendinde arayacak, kendine ve aklına tapacaktır. Bireylerden oluşan toplumlar da uluslaşarak aynı şekilde kendine tapmaya başlayacaklardır. (Bakınız [Milliyetçiliğin Anatomisi](#)) Evet oluşturulan put devlete ve ulusa tapınmaktır gidişatın sonu.

Ulus devlet en mükemmel şekliyle kurulsa dahi yine de kavga bitmeyecektir. Zira, ulus devlet'in varlığını idame ettirmesi, **"karşı tarafta"** sürekli bir düşmanın varlığına bağlıdır. Dahası siyaseti dizayn etmek, menfaat çarkını işletilebilmek ve öngördüğü formatı halka dayatmak için Güneydoğu'daki terör derin devlet'in ya da ulus devlet'in en önemli argümanı olmuştur. (Bugün Kürt açılımına karşı çıkışların altında yatan gerçeklik budur)

Dahası halkın mutlaka aydınlatılması ve adam edilmesi gereken bir güruh olarak görülmesi ve oligarşik düzenin baskısı sadece kürt sorununun değil, başka sorunlarında habercisidir. **Çünkü cumhuriyet belli bir sınıfın devleti olmuş ve sarışınların cumhuriyetinde zencilere yer yoktu.**

Günümüze geldiğimizde Cumhurbaşkanımızın tabiriyle “Çok güzel şeyler olduğunu/olacağını” müşahade ediyoruz. Bu bakımdan çokta karamsar değilim. Ülkemizdeki farklılıkların varlığını sorun eden, hak ve özgürlükleri kısıtlayan ve demokrasiyi kesintiye uğratan engellerin ortadan kaldırılması yolunda adımlar atılması, geleceğe umutla bakmak için yeterli sebep.

Kısaca devlet değişiyor ve kürt dolaylı olarak devlete ve yönetime ortak olmaktadır. DTP ve PKK'ya rağmen kürt sorununu çözümüne doğru adımlar atılabilmektedir. Bu sürece karşı çıkanlar, siyaset arenasında hükümsüz, bir hiç pozisyonuna düşeceğinden emin olmalıdırlar. Siyasi olarak yapacak hiçbir şeyi olmayan, fikir üretemeyen siyasi liderlerin nasıl bir sona sürüklendiklerini görmeleri de zor olmayacaktır. Belki de sadece bu yüzden onların gönlünü hoş tutmak gerekiyor. Çözüme katkı için değil, sabote etmemek için.

Kanaatimce, çözüm sürecinin en büyük sorunu PKK'nın varlığı olacaktır. Bu bakımdan öncelikle PKK'nın silah bırakmasının sağlanması gerekmektedir. PKK'nın bir terör örgütü olduğuna hiç kuşku yoktur. Sanılanın aksine PKK sebep değil, sonuçtur. Ancak her ne olursa olsun bu örgüt Türkiye'nin sorunudur. Bu eşkiyalar bizim eşkiyalarımızdır. Dağa çıkan da, vurulan da, yürekleri dağlanan analarımız da bizim evlatlarımızdır. PKK üyelerinin çoğunluğu ve sempatisanı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır.

Öncelikle yapılması gereken PKK'nın silah bırakması olacaktır dedik ve bunları da silahtan vazgeçirecek güç Öcalan'dır. Çünkü Öcalan'ın çoğu Kürtler üzerinde etki gücü olduğu maalesef karşımızda bir gerçek olarak durmaktadır. Anasının babasının doğum gününü bilmeyip, Öcalan'ın doğum gününü kutlamak için kendini ölüme atan Kürtlerin varlığını biliyoruz. Bir gücün farkına varıp, yokmuş gibi davranmak ne kadar gerçekçi bir tutumdur? Ancak Öcalan'ın bu gücünü ve iradesini bir kez olsun Kürtlerin iyiliği için kullanacak mı? Onu da bizlere zaman gösterecek.

Bu yazıyı yazarken “vatan hainliği” ile yaftalanacağımı da biliyorum. “Sen çok oldun ermeni, yahudi... uşağı. Devlet eşkiya ile pazarlık yapmaz” dediğinizi de duyar gibiyim.

Ancak tarihini bilmeyen ve hatta geçmişini reddeden bir milletiz biz. Tarihin sayfalarını çevirenler; dönemin süper gücü, şatafatlı koca Osmanlının gerektiğinde eşkiya ile pazarlığa oturduğunu göreceklidir.

Bakınız Karen Barkey; eşkiyalık hareketleri karşısında Osmanlının, eşkiyanın kökünü kazıma hareketlerine girişmeyip, düzenli bir biçimde eşkiya ile pazarlık masasına oturmasını bir zaaf, bir acizlik olarak gören klasik anlayışı da kökünden sarsıyor ve şöyle yaklaşıyor konuya:

“ Pek çok tarihçinin zayıflık olarak gördüğünü ben güçlülük olarak görüyorum...Eşkiyaların merkezde bütünleştirilmesine yönelik Osmanlı politikaları,

güçlü bir devletin uygulayabileceği politikaları...Osmanlı İmparatorluğunda devlet güçlüydü. Çünkü hem eşkıyaların yıkıcılık potansiyeli taşıyan faaliyetlerinin önünü kesebiliyor, hem de bu faaliyetleri, önemli hale geldiklerinde, kendi yararına kullanabiliyordu.⁽¹⁾ "

Barkey'in ulaştığı başka bir sonuç da çok tartışma götürür. "*Eşkıyalığın bizzat devlet eliyle icat ve imal edildiği*" sonucu.

Meselenin bir başka boyutunu da, Türkler tarafından "Kapdan Paşa" olarak anılan İngiliz Amirali Sir Adolphus Slade, dile getirmektedir.

Osmanlının Yunanlı asi Thamantis'e tavizli davranmasını kabul edemez görünmektedir ve şöyle demektedir:

"Osmanlının çoğu kere azılı eşkıyaları idam etmek veya hapsetmek yerine affetmesi, devletin bunları ele geçirmesindeki kudretsizliğinden değildir. Babıali

bu işin kar ve zarar hesabını pek ustaca yapmasını bilir. Şöyle ki: bir haydutun yakalanması için devletin sarfedeceği masraf ve askerlerinin gireceği tehlikeler malumdur. Buna karşılık, bir eşkıyanın teslim olması için "af" gibi bir açık kapının açık bırakılması sayesinde, o haydutun karşılık olarak devlete vereceği fidye tutarı da bilinir. Devlet kapısına sığınan eşkıya sayesinde hazineye aktarılacak servet gibi, bir süre haydutluk ve fenalıklarından kurtulmuş olmak kayda değer ikinci bir kazancı teşkil eder. Devlet kapısına sığınıp af talep etmek fikri bu düşünceler tahtında meydana gelmiştir. ⁽²⁾ "

Eşkıya ile pazarlığa oturan Osmanlı devleti, kısaca bir babanın yaramaz evlatlarına yapacağı muameleyle, onların evden kaçmalarına izin vermeden sistemden ne istediklerini soruyordu. Dahası, "bu kadar da olmaz" denilecek bir politikayla asi lideri bir eyalete vali yapıyor.⁽³⁾ Ve asi lider, elindeki kuvvetleri, devletin ordusuna teslim ediyor ve devlet adına çalışmak zorunda kalıyordu. Bu müthiş kurnazlıkla, sistemin içine çekilen eşkıya, zamanla devlet organizasyonu bünyesinde eriyor ve sistemin en yılmaz savunucuları haline gelebiliyordu. Dahası asi bir liderle, asileri bastırmakla görevli bir paşanın cenazeleri devlet töreniyle yan yana gömülebiliyordu.

Bu olayı günümüze uyarlayıp, empati yapabiliyor muyuz?

Evet tarih şaşırmaktır ve düşünmek; şaşırmakla başlar.

Dipnotlar:

1. Karen Barkey, Eşkıyalar ve Devlet : Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi, Çeviren Zeynep Altok sayfa 50-51
2. Adolphus Slade, Kapdan Paşa, Çeviren Osman Öndeş Sayfa 20-21 (- Elbette burada, zaten yoksulluk içinde boğuşan ve dağa çıkmış kürt

vatandaşlarımızdan af karşılığı fidye alınsın şeklinde fizibil olmayan fikir öne sürecek değilim. Silahların bırakılması, kanın durması ve teröre harcanan paranın geri kazanımı ülkemiz için en büyük kazanım olacaktır düşüncesindeyim.)

3. Amacım birilerini vali yapmak değil. Amacım sadece düşündürmek.

Ergenekon'un kökeni ve Bediüzzaman'ın uyarısı (Mehmet Bahadır)

" 1995 yılında babası kaçırıldığında henüz 5 yaşında bir çocuktuk. Babasının cesedini kimsesizler mezarlığında bulduğunda ise 19 yaşına gelmişti. 5 yaşındaki İslam Ergül hastalandığı için babası onu Şırnak Devlet Hastanesine götürmüştü. Hem buğday satacaktı hem de çocuğunu tedavi ettirecekti.

Dönüş yolunda kimliği belirsiz dört kişi tarafından yolları çevrilmiş, baba ile evladın son görüşmesi bu olmuştu. Küçük çocuk İslam bu anı hiç unutmadı. Babasından hatırladığı hep bu andı. Bir daha da haber alınamadı baba Hasan Ergül'den. Ta ki JİTEM ve PKK itirafçısı Abdülkadir Aygan'ın itiraflarından sonra 2009 yılında Elazığ'daki kimsesizler mezarlığında bulununcaya kadar."

Evet bu denli vahiyden ve insani değerlerden kopuk bir zihniyetin tecellisi olan Ergenekon Terör Örgütünden bahsediyorum. Vahiyden kopmuş bilim dahi, nasıl ki atom bombaları ürettiler ve insanoğlunun başında patlattırırsa aynen öyle de, vahiyden kopuk her eylem, her fikir de insanoğlunun felaketi ve kıyameti olmuştur ve olmaya devam ediyor. Vahiyden kopuk dünya bile başını serseri bir göktaşına vuracak ve kıyameti koparacaktır. Bu bir İlahi vaad'tir ve bunda ihtilaf yoktur. En doğrusunu Allah bilir.

Konumuza dönersek;

1980'lerden bu yana ve buna benzer 17 bin 500 faili meçhul cinayet işlendi güzel ülkem Türkiye'de. Ergenekon savunucuları biliniz ki; böylesi zulümü

görmemezlikten gelmek, sulandırmaya çalışmak, hoş görmek ve hatta desteklemek zulme ortaklıktır. her şeyden önce insanlığa ihanettir.

Hem bu nasıl bir örgüttür ki tüm şerhlerin odağı haline gelebilmiş, millet adına (daha doğrusu kemalizm adına) yine milletin başına bela olmuş. Milleti canından bezdirmiştir. İddianamedeki bilgi, belge ve gizli tanıklar bize her cinayetin, her ayrılık tohumunun, her fitnenin, her kaosun, darbe ve darbe kışkırtıcılığının arkasında bu zihniyetin yattığını gösteriyor.

Ancak içimde bir kurt bana şunları da söylettiriyor.

Veli Küçük'ün yüzüne bakılırsa kendini bile idare etmekten aciz görünen bu ve bunun gibi insanlar, nasıl olmuşta yıllarca hem bunca cinayetleri ve zulümleri işlemişler hem de kendilerini saklayabilmişler.

Bunu yaparken de askerin silahını kullanmışlar, devletin her türlü imkanlarını seferber etmişler. Ama yıllarca kimse görmemiş, duymamış ve bilememiş.

Tutuklananlar ortaya atılan yem mi? birer maşa mıdır? Ya da ergenekon dava sürecinin müsaade edilen sınırları mıdır? diye sormadan da kendimi alamıyorum.

Bu işler üç beş asker artığıyla gazeteci bozuntusuyla ve birkaç siyaset döküntüsü ve çapulcu azmettirici, tetikçi ile tek başlarına olabilecek işler gibi gelmiyor bana. Karşımızda millete her daim bela olmuş ve ülkenin gelişmesine ve demokratikleşmesine set olmuş ve bunu yaparken de kendini gizleyebilmiş en az 150 yıllık bir zihniyet var. **İttihat ve Terakki zihniyeti.**

Öyle bir zihniyet ki, sadece Ermeni ve Hristiyanları düşman saymamış. Aynı zamanda Müslümanları ve hayat tarzlarını, Alevileri, Kürtleri, ve bütün dünyayı kendine düşman bellemiş ve sürekli düşmanlar üretmiş bir zihniyet.

Yine öyle bir zihniyet ki, her kesimden kendine taraf bulabilmiş ve onları sürekli kötü emelleri doğrultusunda kullanmış ve bunları yaparken de kendini çok iyi gizleyebilmiş bir zihniyet...

Evet ahtapot kolları misali bir yapılanma ile karşı karşıyayız. Bu kadar farklı kesimleri bir araya getirmeyi de **"Ulusalçılık Tohumuyla"** başarmış.

Mesela bunların efendisi kim? Amiri kim? Finansörü kim? Örgütün esas amacı nedir? Bu örgütün CIA ayağı, MOSSAD ayağı, Mason ayağı var mıdır? Yine örgütün siyasi başı, ekonomik baronu kim, yargı ayağı var mıdır ?

Size [Lozan yazı dizisinde](#) bir kişiden bahsetmedim. Lozan'ın gizli mimarı **"Haim Naum"**. Bu örgütün Haim Naum'u var mıdır? Vs....vs....

Bütün bunlara ulaşmadan dava süreci sizce başarılı mı adledilir? Yoksa bir 150 yıl daha uyumak mı, daha tatlıdır?

Öncelikle bunların cevaplanması gerekiyor.

Ak partiyi devirmek gibi küçük amaçları olmaz kanaatindeyim

Esas amaç İttihat ve Terakki ile içimize sokulan nifak tohumlarını canlı tutabilmek olmalı. Tabii ki asıl 'zındıka komitesi'nden söz ediyorum. Kendilerini sahip gibi gören zındıka komitesine ulaşmak gerekiyor.

Milleti ve değerlerini kendine düşman bellemiş (siz buna kısaca "**din düşmanlığı**") da diyebilirsiniz) ve ülkemizin gelişmesine mani olmuş yıllarca kaos ve hayali korkularla (buna da kısaca "**irtica**") darbeler yaptırarak demokrasinin önündeki en büyük engel olmuş bir zihniyet vardır ki, gizli zındıka komitesinin İttihat ve Terakki zihniyetidir diyorum. İşte ergenekon bu zihniyetin taşeronudur.

Dahası ergenekon dava süreci zındıka komitesine ulaşırsa ancak o zaman demokrasimizin ve ülkemizin önü açılacak kanaatindeyim.

[Mustafa Armağan'da bir yazısında](#) Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren gizli bir komiteden bahseder. Bu gizli komite aldıkları üstün kararlar, inkılapları koruyacak ve türk milletinin muasır medeniyet yolundan sapmasını önleyecekti. Şu an geçmişinden utanır vaziyette atalarına küfreden kültürüyle ve kendisiyle kavgalı şizofren toplumlar haline geldiğimizi gördükçe görevlerini çok iyi ifa ettiklerini söyleyebilirim.

Öyleki Cumhuriyetin ilk dönemleriyle başlayan '**yeni bir Türk tipi yaratma**'(!) çabası bizi birbiriyle asla uzlaşmaz kamplara ayırdı. Aynı dili kullanmak anlaşmamıza yetmiyor. Kalplerimiz lafızlara farklı manalar yüklemiş. Mevlana Hazretleri bu yüzden olsa gerek ki "**Gönül beraberliği dil beraberliğinden önde gelir**" demiş.

Yüzyılın büyük bilgisi Bediüzzaman'da, bazı mektuplarında, '**kökü ecnebide, kendisi burada (Türkiye'de) olan gizli bir örgütten söz eder ve 'zındıka komitesi'** diye adlandırır.

Evet gerçekten de Türkiye çeşitli badireler atlatmış iç karışıklıklar kaoslar yaşamış binlerce faili meçhul cinayetler ve kendisi bitmek bilmeyen ama ekonomiyi bitiren bir terör süreci yaşadı yaşıyor. Muasır medeniyet seviyesinden kopmamak uğruna birçok kez hukuk dışı biçimde hükümetler değiş(tiril)di, iktidarlar manipüle edildi. Böylece darbelerle ince balans ayarı yapılmış oldu. Bu kutsal dava uğruna, kemalizm adına başbakan ve bakanlar dahi feda edildi. Uğur Mumcu başta olmak üzere, onlarca cinayetin esrarı çözülemedi ve en tepedeki azmettiricilere ulaşılamadı. **Bir başbakan kendisine yapılan suikasta ilişkin konuşmadı ve ulaştığı bilgileri kamuoyuna açıklamaktan çekindi. Ardından kuşku bir biçimde öldü.**

Bediüzzaman'ın ısrarla belirttiği bu 'örgüt' neydi acaba?

Sizi Bediüzzaman'ın, yaklaşık bir asır önceki uyarılarına götürüyorum.

İslamiyeti, ulusalcılık tohumuyla aşılamanın varacağı noktaya ve onun vahim sonuçlarına dikkat çekmiş ve şöyle seslenmiş (Sanki ergenekonculara sesleniyor ve şu anki yaşadığımız hali resmediyor) :

“ Ey sarhoş sahte milliyetçi! Şu asır, unsuriyet asrı değil. Bolşevizm, sosyalizm meseleleri istilâ ediyor, unsuriyet (bir ırkın gücüne dayanan devlet anlayışı) fikrini kırıyor, unsuriyet asrı geçiyor. Ebedî ve daimî olan İslâmiyet milliyeti, zayıf, geçici ve her an çözülp dağılmaya müsait olan ırkçılık ipiyle bağlanamaz ve o tohum ile aşıl原因amaz. (Devrimlerin zorlamasıyla) aşı tutsa bile, sadece İslam milletini ifsat etmeye (bozmaya, fitne salmaya), halkların birbirinden uzaklaşmasına neden olur. Türklüğün ve Türklerin bekasına da bir faydası olmaz.

Evet, bu yaptığınız muvakkat aşıl原因amada (inkılaplarda) bir zevk ve bir muvakkat(geçici) kuvvet görünüyor; fakat faydası geçici ama neticeleri çok büyük tehlikeler içeriyor. Çünkü bu gün yaptıklarınız neticesinde, ileride Türkler arasında, bir daha asla tarafların bir araya gelmelerine imkân bırakmayacak kadar derin bir ayrılık ve parçalanmaya sebebiyet verecek.

O vakit milletin kuvveti, bir şık bir şıkın kuvvetini kırdığı için, hiçe inecek. İki dağ birbirine karşı bir mizanın iki gözünde bulunsa, bir batman kuvvet, o iki kuvvetle oynayabilir, yukarı kaldırır, aşağı indirir ”
(Mektubat, 425)

Ergenekon fikri ve Bediüzzaman'ın bu satırları kıyaslandığında zehir-panzehir misali gerçekten çok manidar.

Evet Bediüzzaman'ın anlattığı parçalanma ve ayrılığı bugün yaşıyoruz. Yüz eli yıldır ülkeyi ayağa kaldırmayan ergenekon (İttihat ve Terakki) zihniyetinin davasında bile halk ikiye bölünebiliyorsa varın gerisini siz düşünün artık.

Aldığın Nefesi Ben Yarattım Ulan! (Mehmet Yılmaz)

1950'ler, İstanbul'un Beykoz semtinde, deniz kıyısında bir kahvehanedeyiz. Kıyafetinden Çerkez olduğu anlaşılan yaşlı bir adam ile oğlu yaşındaki bir genç parasına tavlâ oynamaktalar...

- Yaşına hürmeten ses çıkarmıyorum bey baba, böyle zar tutma başka kahvelerde, bu tavlayı kafanda kırarlar!

- Böyle mi kırarlar?

Yaşlı adam cüssesinden beklenmeyecek bir hızla tavlayı kapatıp genç adamın kafasına patlatıyor, pullar, zarlar bir yanda, genç adamın kafasından kanlar akıyor, yaşlı adam hızını alamamış ki cebinden çıkardığı bağ bıçağı ile saldırıyor, kahvedekiler kollarından tutup durduruyorlar.

Durduruyorlar ama Çerkez Osman Dedenin mavi gözlerinden adeta ateş fişkırıyor:

"Aldığın nefesi ben yarattım ulan! Senin aldığın nefesi ben yarattım!"

Osman Dede Rus ordularının kasıp kavurduğu Kafkaslardan kaçıp Batı Anadolu'ya, Balıkesir yöresine yerleştirilen Çerkez ailelerinden birinin çocuğu. Bütün hayatı kaçırmakla, ölmekle, öldürmekle geçmiş bir insan evladı. Balıkesir'deki yaşlıların anlattıklarına göre Yunan işgali sırasında karısını askerlerin yaktığı bir köyden zar zor kurtarmış. Çerkez Ethem'in çetesine katılmış, sabuncu olduğu için sabun çuvallarında silah taşımış Kuva-i Milliye'ye. Esir düşmüş, işkencede kaburgalarını kırmışlar sonra öldü sanıp yol kenarına atmışlar.

Gece uykularında savaş naraları atan, **"vur! Ateş et! Yere yat!"** diye haykırırken yataktan düştüğü için yerde yatmak zorunda kalan Osman Dede... Oğulları onun ağladığını ilk ve son kez 10 Kasım 1938'de görmüşler. Evin eşiğine oturmuş, ellerinibaşının arasına alıp **"Battı bu memleket, yandık, bittik"** diye çocuk gibi ağlamış.

Kurtuluş Savaşı'nı hiç bir zaman tarihi bir olay olarak değerlendiremedi Türkiye'nin insanları. Hep siyasî bir araç oldu. Bir destan, bir mucize! Türk milletini birleştirmesi umulan bir ilham kaynağı, dünyayı dize getirdiğimiz kutsal savaş!

Yine Balıkesirli yaşlıların anlattıklarına göre Çerkez Ethem'in kazanacağı kesinleşince Rumlar çocuklarını gizlice bir at arabasına koyup köyden çıkarmışlar. Osman Dede arkadaşlarıyla arabayı durdurmuş, bütün çocukların başını kesmiş, arabayı kullanan Yunan askerini sağ bırakmış ki çocukların cesetlerini köye geri götürebilsin.

İnanmak istemiyor belki bazılarımız. Uydurma olamaz mı acaba? Ama 1915 olaylarında Hamidiye alaylarının etkisini göz önüne aldığımızda bu tür vahşet hikâyelerine inanmak kolaylaşıyor. Düzenli ordunun yetmediği, sivil halkın aceleyle silahlandırılıp milis güçlerin kurulduğu her yerde bu tür sorunlar kaçınılmaz oluyor.

Devletin, hukukun tamamen ortadan kalktığı bir savaş alanında düzenli ordu askerlerini bile disiplin altında tutmak zorken milis kuvvetleri kim, nasıl denetleyecek? Güneydoğu'da terörle mücadele için silahlandırılan korucuların yol açtığı sorunlar hallettiklerinden fazla değil mi? Devletin silahıyla, üniformasıyla kız kaçıran arazi kavgasını, kan davasını "çözümleyen" bazı korucular teröre katkıda bulunuyorlar mı?

Evet, Kurtuluş savaşımızı adam gibi tahlil etmediğimiz müddetçe geçmişten ders çıkartamayacağız ve hatalarımızı tekrar edeceğiz.

Bugün 27 Mayıs. **Türk ordusunun Türkiye'nin başbakanını asmasının yıldönümü.** Halkın vergileriyle alınmış silahların aynı halkın oyuyla seçilmiş bir hükümete çevrildiği gün bu gün. 27 Mayıs'tan sonra da darbeler, muhtıralar oldu. Asker vesayeti bitmedi. "Başarılı" olmuş darbelerin yanında çok sayıda darbe planı da çıkıyor ortaya Ergenekon Terör Örgütü kuruluşunda.

Osman Dede gibi haykırıyor darbeciler, **“aldığınız nefesi biz yarattık, Kurtuluş savaşında kazandığımızı seçim sandıklarında kaybetmeyeceğiz”**. Osman Dede'nin kafasına tavlayla vurduğu genç adam gibi bizim başımıza da dipçikle vuruluyor 10 yılda bir. Kendisini bu vatanın esas sahipleri kabul edenlerin yanında bize rol olarak figüranlık düşünüyor. 19 Mayıslarda bayrak sallamak sonra da aynı bayrakla örtülmüş tabutların içine yatmak. **Ama asla soru sormamak.**

[“Kurtuluş savaşı kazanmanın zararları”](#) isimli yazıda şöyle demiştik:

“Direniş savaşlarını izleyen barış dönemlerinde ortaya çıkan çeteleşme süreci. Öyle ya, düşman ülkeyi terk etmiş, sıcak savaş sona ermiş. Herkesin silahları bırakıp “normal” bir iş tutması gerekmez mi?

Ortadoğu’da, Balkanlarda ve Türkiye’de tekrar eden bir şema var aslında. Kurtuluş mücadelesi boyunca savaşanlar barış döneminde genel olarak şu işlere yöneliyorlar:

- 1) Siyaset (kurtarıcı - Kurucu rolüyle)
- 2) Yeni rejimin ordusunun lideri (Rejimin muhafızı rolüyle),
- 3) Yeni ülkenin gizli servisi (iç düşmanlara karşı ülkeyi korumak için),
- 4) Arazi, çek senet, vb mafyası.

[...]

*Böyle bir ortamda **devletin boş bıraktığı her alanı dolduran**, güçlünün zayıfa dış geçirebilmesi için ideal araçlar elbette çeteler, mafyalar.*

*Arazi mafyasının başı ile filan bakan aynı köyden, silah arkadaşı, ideolojik olarak yakınlar. Birçok ortak dostlarını şehit vermişler. Gizli servisin ikinci adamı çek mafyasından birinin kızıyla evli. Bir diğeri oğlu askerliğini filanın yanında yapıyor... Ve bunların hepsi de aynı ideolojiye inanmış, aynı ortak düşmanlara karşı hayatlarını tehlikeye atmış insanlar. Hepsi kendilerini **“vatanın gerçek sahibi”** kabul ediyor.*

Özetle ülkenin meşru yöneticileriyle en tehlikeli mafyaları arasında sıkı bağlar, çıkar ilişkileri, ortak dost ve düşmanlar fakat aynı zamanda kuyruk acıları, iç kavgalar oluşuyor. Susurluk, Şemdinli, bitmek bilmeyen darbeler ve muhtıralar bu çerçevede ele alındığında daha okunaklı bir manzara çıkıyor kanaatimizce.”

İşte bugünlerde yaşadığımız normalleşme sürecini bu gözle değerlendirmek gerekiyor. Ergenekon Terör Örgütü'nün şu veya bu liderinin tutuklanmasından çok daha önemli bir mücadele var ki ancak fikren ve elbirliğiyle kazanılabilir. Ergenekon gibi örgütlerin yaşamasına müsade eden iklimi değiştirme mücadelesi bu. **Kurtuluş savaşının gölgesinden kurtulma savaşı...**

Kurtuluş savaşı kazanmanın zararları (Mehmet Yılmaz)

Amerikan Ordusundan subayların katkılarıyla hazırlanan **Direnişle Mücadele – Kontrgerilla rehberi**'ni okuyorum şu aralar. Vietnam'dan Irak'a ABD'nin işgal ettiği ülkelerde öğrendiklerini bir doktrin olarak sunan son derecede teknik, operasyonel bir yapıt.

Bir "Field Manual" (= el kitabı) biçimine tasarlanmış olduğundan ideoloji ve politika gölgesinde değil daha çok işgal subaylarının günlük sorunlarını çözmeye yönelik hazırlanan eserde en çok dikkatimi çeken noktalardan biri şu oldu:

Direniş savaşlarını izleyen barış dönemlerinde ortaya çıkan çeteleşme süreci. Öyle ya, düşman ülkeyi terk etmiş, sıcak savaş sona ermiş. Herkesin silahları bırakıp "normal" bir iş tutması gerekmez mi?

Ortadoğu'da, Balkanlarda ve Türkiye'de tekrar eden bir şema var aslında. Kurtuluş mücadelesi boyunca savaşanlar barış döneminde genel olarak şu işlere yöneliyorlar:

- 1) Siyaset (kurtarıcı - Kurucu rolüyle)
- 2) Yeni rejimin ordusunun lideri (Rejimin muhafızı rolüyle),
- 3) Yeni ülkenin gizli servisi (iç düşmanlara karşı ülkeyi korumak için),
- 4) Arazî, çek senet, vb mafyası.

Bir anlamda bunların hepsine "ihtiyaç" var, 4cü de dâhil. Neden? Savaş yeni bitmiş. Sınırlar yer değiştirmiş. Etnik temizlikler, zorunlu göçler yaşanmış. Bir önceki devletin tapu vb kayıtları tahrip olmuş. Kaymakam, vali gibi yerel yetkililer ya ölmüş ya da yenileriyle değiştirilmiş. Yeni bir anayasa yapılmışsa bile kimse neyi nasıl uygulayacağını bilmiyor.

Böyle bir ortamda **devletin boş bıraktığı her alanı dolduran**, güçlünün zayıfa dış geçirebilmesi için ideal araçlar elbette çeteler, mafyalar. Ancak esas sorun şu:

Arazi mafyasının başı ile filan bakan aynı köyden, silah arkadaşı, ideolojik olarak yakınlar. Birçok ortak dostlarını şehit vermişler. Gizli servisin ikinci adamı çek mafyasından birinin kızıyla evli. Bir diğzerinin oğlu askerliğini filanın yanında yapıyor... Ve bunların hepsi de aynı ideolojiye inanmış, aynı ortak düşmanlara karşı hayatlarını tehlikeye atmış insanlar. Hepsi kendilerini **"vatanın gerçek sahibi"** kabul ediyor.

Özetle ülkenin meşru yöneticileriyle en tehlikeli mafyaları arasında sıkı bağlar, çıkar ilişkileri, ortak dost ve düşmanlar fakat aynı zamanda kuyruk acıları, iç kavgalar oluşuyor. Susurluk, Şemdinli, bitmek bilmeyen darbeler ve muhtıralar bu çerçevede ele alındığında daha okunaklı bir manzara çıkıyor kanaatimizce.

Gene bu sebeple Atatürk sadece bir "kurtarıcı" olarak rahmetle anılan bir komutan olması gerekirken başörtüsü yasağına gerekçe oluyor. Hem de hiç bir zaman telaffuz etmediği, yazmadığı ilkeleriyle.

Geçenlerde bir Kemalist Latife Hanım'ın başörtüsünden o kadar rahatsız olmuş ki [fotoğraftan kesip çıkarmış onu](#). Hâlâ vefat etmiş bir insandan başka kimseden medet umaMAMak, sırtını kendi halkına dayayaMAMak ne acı.

Ancak en çarpıcı fotoğraf kanaatimizce Ergenekon davası sanıklarından Veli Küçük ile Danıştay cinayetinden sonra yakalanan [Alpaslan Arslan'ın birlikte çekti oldukleri hatıra fotoğrafı](#).

"Akli olanlar için bunda işaret çok"

